

Part Code
ST1316

Grey Scale #13

DANES-PICTA.COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI WOJSK INŻYNIERYJNYCH

ASG WP wewn. 4026/86

JAWNE
POUTNE

Egz. nr 1

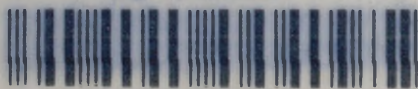

Mjr dypl. inż. Józef LEWANDOWSKI

**METODYKA KIEROWANIA
OPRACOWANIEM PRACY DYPLOMOWEJ
W AKADEMII SZTABU GENERALNEGO WP
W FORMIE REFERATU**

12682

Biblioteka Główna
Akademii Obrony Narodowej
S/3322

05-003322-001-0

WARSZAWA

1987

12682

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI WOJSK INŻYNIERYJNYCH

ASG WP wewn. 4026/86

JAWNE
POUFNE

Egz. nr 1

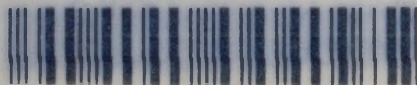
Mjr dypl. inż. Józef LEWANDOWSKI

**METODYKA KIEROWANIA
OPRACOWANIEM PRACY DYPLOMOWEJ
W AKADEMII SZTABU GENERALNEGO WP
W FORMIE REFERATU**

12682

Biblioteka Główna
Akademii Obrony Narodowej

S/3322

05-003322-001-0

WARSZAWA

1987

12682

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH

KATEDRA TAKTYKI WOJSK INŻYNIERYJNYCH

ASG WP wewn. 4026/86

JAWNE

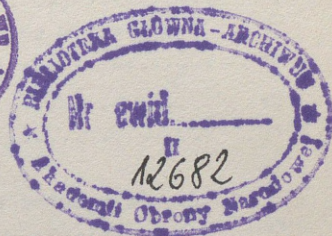
Form. 1

Egz. nr ....

1

Mjr dypl.inż. Józef LEWANDOWSKI

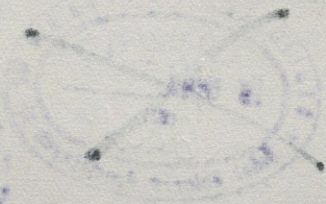
M E T O D Y K A
KIEROWANIA OPRACOWANIEM PRACY DYPLOMOWEJ
W AKADEMII SZTABU GENERALNEGO WP
W FORMIE REFERATU

WARSZAWA

1987 r.

JAWNE

SPIS TREŚCI

	strona
WSTĘP	5
I. ZASADY OGÓLNE OPRACOWYWANIA PRAC DYPLOMOWYCH	7
1.1. Cel, przeznaczenie i rodzaje prac dyplomowych	8
1.2. Opracowywanie i przydzielanie tematów prac dyplomowych ..	9
1.3. Sposób opracowania pracy dyplomowej w formie referatu ...	11
1.4. Przygotowanie kierownika pracy i dyplomanta do rozpo- częcia pracy pisarskiej	14
II. SPOSÓB KIEROWANIA OPRACOWANIEM PRACY DYPLOMOWEJ	16
2.1. Obowiązki konsultanta i kierownika pracy	16
2.2. Opracowanie wytycznych do pracy dyplomowej	19
2.3. Współpraca kierownika pracy z konsultantem i dyplomanta z kierownikiem w toku opracowywania pracy dyplomowej	21
2.3.1. Harmonogram opracowania pracy dyplomowej	21
2.3.2. Opracowanie planu referatu	22
2.3.3. Konsultacje i nadzór kierownika pracy nad jej opracowa- niem	23
2.3.4. Opiniowanie i dopuszczenie pracy dyplomowej do obrony .	24
III. POSTĘPOWANIE Z PRACĄ DYPLOMOWĄ PO JEJ NAPISANIU I DOPUSZ- CZENIU DO OBRONY	26
3.1. Recenzowanie pracy	26
3.2. Rola kierownika pracy dyplomowej podczas przygotowania jej do obrony	27
3.3. Udział i zadania kierownika pracy dyplomowej w czasie jej obrony	28
ZAKOŃCZENIE	29
BIBLIOGRAFIA	31
ZAŁĄCZNIKI:	
1. Schemat przygotowania, opracowania i obrony pracy dyplo- mowej	33
2. Terminarz przygotowania, opracowania i obrony prac dyplo- mowych	35
3. Kolejność opracowania pracy dyplomowej w formie referatu ..	37
4. Schemat metodyki opracowania referatu	39
5. Sposób oznaczania rozdziałów i podrozdziałów /według systemu dziesiętnego/	41

6. Wzór strony tytułowej pracy	43
7. Schemat metodyki kierowania opracowaniem pracy dyplomowej w formie referatu	45
8. Schemat przygotowania tematów prac dyplomowych	47
9. Wytyczne do opracowania pracy dyplomowej /variant/	48
10. Przykładowe treści celów prac dyplomowych ujmowanych w wytycznych	52
11. Harmonogram opracowania pracy dyplomowej	53
12. Ogólny układ /konceptja/ pracy dyplomowej /variant/	54
13. Plan pracy dyplomowej	55
14. Opinia pracy dyplomowej /variant/	57

WSTĘP

Zgodnie z obowiązującymi przepisami o szkolnictwie wyższym, programem studiów i wytycznymi szefa Sztabu Generalnego wszyscy słuchacze ostatniego roku studiów dyplomowych ASG WP w końcowym okresie nauczania opracowują i bronią pracę dyplomową.

Warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest ukończenie ostatniego roku studiów z oceną pozytywną złożenie i dopuszczenie do obrony pracy dyplomowej oraz uzyskanie pozytywnej opinii rady wydziału^{1/}.

Egzamin dyplomowy, który prowadzą komisje wyznaczone rozkazem ministra obrony narodowej obejmuje: egzamin ustny z naukowego komunizmu, pisemny i ustny z taktyki i sztuki operacyjnej oraz obronę pracy dyplomowej. Wynika stąd, że obrona pracy dyplomowej jest częścią składową egzaminu dyplomowego^{2/}.

Ważną, a zarazem kształcącą rolę odgrywa proces opracowania pracy dyplomowej. Umiejętność opracowania i pisemnego przedstawienia zagadnień dotyczących taktyki i sztuki operacyjnej jest niezbędna każdemu absolwentowi ASG WP. Umiejętność tę słuchacze opanowują podczas studiów pisząc prace kursowe, a także dyplomowe w formie referatu. Te ostatnie mają potwierdzić, że słuchacz ASG swoją wiedzę teoretyczną i umiejętności ukształtowane w czasie trwania studiów z zakresu tematu pracy potrafi zastosować w praktyce. Mają więc one wykazać, że słuchacz w czasie studiów zdobył odpowiedni zakres wiedzy i umiejętności w tej dziedzinie.

Nadzór nad opracowaniem pracy dyplomowej w ASG WP sprawuje kierownik pracy wyznaczony spośród kadry dydaktyczno-naukowej akademii. Chcąc usprawnić nadzorowanie i kierowanie opracowaniem pracy dyplomowej w formie referatu w niniejszej metodyce przedstawiono ustalone i sprawdzone w praktyce informacje i wskazówki organizacyjno-metodyczne, a także wzory podstawowych dokumentów związanych z rozpatrywaną problematyką zarówno w formie opisowej, jak i graficznej.

Pierwszą wersję metodyki opracowano w 1984 r. w kilku egzemplarzach jako materiał sondażowy. Chodziło wówczas o sprawdzenie jej przydatności w procesie kierowania opracowaniem prac dyplomowych.

1/ Regulamin studiów w ASG WP, Warszawa 1981 r., pkt. 49, s.16;

2/ Tamże, pkt. 51, s.17.

"Metodyka kierowania opracowaniem pracy dyplomowej w Akademii Sztabu Generalnego WP w formie referatu" opracowana została na podstawie analizy materiałów ujmujących wnioski z dotychczasowych obserwacji procesu dydaktyczno-wychowawczego w ASG WP oraz doświadczeń w tym zakresie.

Dwuletni okres stosowania metodyki potwierdził jej przydatność w procesie dydaktycznym uczelni.

Uaktualniona o zmiany wynikające z rozkazów i zarządzeń przełożonych, regulaminów i instrukcji z tego zakresu metodyka ma pomóc kadrze dydaktyczno-naukowej, a szczególnie młodym stażem nauczycielom akademickim w kierowaniu opracowaniem pracy dyplomowej. Zawiera bowiem zbiór ustalonych zasad i wymagań odnośnie do opracowania prac dyplomowych oraz doświadczenia z zakresu kierowania tym procesem.

Celem jej jest przedstawienie koncepcji kierowania opracowaniem pracy dyplomowej w formie referatu.

Wychodząc z założonego celu autor swoje rozważania postanowił sprostować do odpowiedzi na następujące pytania:

1. Jakich zasad ogólnych należy przestrzegać przy opracowywaniu prac dyplomowych?

2. Jak kierować pracą dyplomanta opracowującego pracę dyplomową w formie referatu?

3. Jak postępuje się z pracą po jej napisaniu?

Odpowiedzi na postawione pytania, będące problematyką wynikającą z tematu pracy zostały rozwinięte w trzech rozdziałach:

- w rozdziale pierwszym - "ZASADY OGÓLNE OPRAWOWYWANIA PRAC DYPLOMOWYCH" przedstawione są dane odnośnie przygotowania i przydzielania tematów prac, oraz sposób opracowywania referatów.

- w rozdziale drugim - "SPOSÓB KIEROWANIA OPRAWOWANIEM PRACY DYPLOMOWEJ" przedstawione zostały czynności /zadania/ kierownika pracy i konsultanta oraz kolejność ich realizacji. Problematyka kierowania opracowaniem pracy dyplomowej ujęta w tym rozdziale obejmuje okres od chwili wyznaczenia pracownika dydaktyczno-naukowego na kierownika pracy do momentu wykonania pracy dyplomowej przez dyplomanta.

- w rozdziale trzecim - "POSTĘPOWANIE Z PRACĄ DYPLOMOWĄ PO JEJ NAPISANIU" główną uwagę skupiono na przygotowaniu dyplomanta do obrony pracy przez jej kierownika. Przedstawiono także zadania kierownika pracy podczas jej obrony przez dyplomanta.

Ponadto treść niniejszej metodyki wzbogacona została załącznikami i wzorami dokumentów opracowywanych zarówno przez kierownika pracy jak i dyplomanta w procesie opracowywania przez niego pracy dyplomowej.

Zebrany w niniejszym opracowaniu materiał pozwoli nauczycielom akademickim /szczególnie młodym stażem/ wyznaczonym do kierowania opracowaniem pracy dyplomowej w pełni realizować postawione przed nimi zadania.

I. ZASADY OGÓLNE OPRACOWYWANIA PRAC DYPLOMOWYCH

Układ i struktura prac dyplomowych musi być zgodna z metodologicznymi założeniami danej dziedziny wiedzy. W treści pracy należy przestrzegać ścisłości w odniesieniu do stosowanych pojęć naukowych dotyczących sztuki wojennej, a także poprawności logicznej tez i wniosków.

Praca dyplomowa winna mieć charakter dydaktyczny z pewnymi elementami naukowości i nie może być uznana w pełni za pracę samodzielną wykonaną przez słuchacza. Ze względu na braki w przygotowaniu dyplomanta w zakresie metodyki wojskowych badań naukowych wyznacza się mu do pomocy, spośród pracowników dydaktyczno-naukowych akademii, kierownika pracy dyplomowej. Zadaniem jego jest kierowanie opracowaniem pracy od strony metodologicznej. Jest on także doradcą dyplomanta w sprawach merytorycznych, jednak za poziom pracy dyplomowej oraz terminowe jej wykonanie odpowiedzialność ponosi dyplomant^{3/}.

W pracy dyplomowej powinien on wykazać się znajomością oraz umiejętnością wykorzystania materiałów źródłowych, a także inwencją i oryginalnym rozwiązywaniem problemów. Praca powinna być wykonana zgodnie z pisemnymi wytycznymi kierownika do jej opracowania akceptowanymi przez właściwego szefa katedry.^{4/}

Praca dyplomowa oprócz celów sprawdzających przygotowanie dyplomanta do samodzielnego rozwiązywania i opracowywania problemów umożliwia realizowanie kilku celów doskonalących. Dyplomant podczas opracowania pracy doskonali się w organizacji warsztatu pracy, wyrażaniu swoich myśli w formie pisemnej lub graficznie itp.

Są to cele istotne, jednak drugorzędne w stosunku do celu głównego pracy. Cel główny pracy dyplomowej określa kierownik pracy w porozumieniu z szefem danej katedry i ujmuje go w pisemnych wytycznych.

Aby praca korespondowała z jej celem /celami/, musi spełniać określone warunki, które dla kierownika pracy, recenzentów i komisji egzaminacyjnej stanowią jednocześnie kryteria jej oceny. Choć sprostać tym wymaganiom dyplomant w trakcie opracowywania pracy powinien być w stałym kontakcie z jej kierownikiem. Natomiast kierownik pracy dyplomowej zobowiązany jest oceniać nad jej poziomem merytorycznym oraz terminowym i zgodnym z harmonogramem^{5/} jej opracowaniem.

3/ Por. Regulamin studiów w ASG WP, Warszawa 1981 r., s.16, pkt. 48e.

4/ Wzór pisemnych wytycznych kierownika pracy do opracowania pracy dyplomowej przedstawia załącznik nr 9.

5/ Zagadnienie to zostało poszerzone w punkcie 2.3.1.

Niezależnie od rodzaju i charakteru pracy od dyplomanta wymaga się, aby była ona zwięzła, jasna i komunikatywna. Pisarskie ujęcie zebranego materiału jest procesem trudnym, szczególnie dla tych, którzy nie mają w tym względzie wystarczającego doświadczenia. Zakłada się, że samodzielne przygotowanie szerszego opracowania jakiegoś zagadnienia oraz jego uzasadnienie wymaga znacznej dozy samodzielności, kształci i przygotowuje do wykonywania w przyszłości obszerniejszych i trudniejszych opracowań^{6/}.

Wynika stąd, że praca dyplomowa kończąca proces kształcenia dyplomanta ma być sprawdzianem opanowania przez niego wiedzy oraz przygotować go do przyszłej pracy poprzez praktyczne jej wykorzystanie z zastosowaniem metody naukowej.

Dyplomant, który nie złożył pracy dyplomowej w ustalonym terminie nie może być dopuszczony do egzaminu dyplomowego^{7/}.

1.1. Cel, przeznaczenie i rodzaje prac dyplomowych

Opracowanie pracy dyplomowej z punktu widzenia komendy ASG WP ma na celu:

- sprawdzić dojrzałość i przygotowanie dyplomanta do samodzielnej pracy nad rozwiązywaniem problemów taktyczno-operacyjnych i z innych dyscyplin nauczania w uczelni;
- sprawdzić umiejętność korzystania z materiałów źródłowych i literatury fachowej, jej oceny i zastosowania przy rozwiązywaniu problemów będących przedmiotem pracy dyplomowej;
- sprawdzić umiejętność zwięzłego i syntetycznego ujęcia problemów, zastosowanie ciekawych i pouczających rozwiązań, właściwych uzasadnień i możliwość zastosowania zdobytej w akademii wiedzy do szkolenia wojsk i sztabów^{8/}.

Jak wynika z celów dyplomant powinien wykazać się:

- - znajomością założeń teoretycznych oraz literatury dotyczącej tej dziedziny wiedzy z zakresu której opracowuje pracę dyplomową;
- umiejętnością zastosowania zdobytej wiedzy przy rozwiązywaniu zagadnień z zakresu sztuki wojennej;
- zdolnością poprawnego rozumowania /uogólniania i wnioskowania/;

6/ Por. Krzysztof Kruszewski: Kształcenie w szkole wyższej. Wyd. PWN Warszawa 1973 r., s.105.

7/ Por. Regulamin studiów /.../ op.cit., s.16, pkt. 48m.

8/ Takie cele formułuje "Instrukcja opracowywania i obrony prac dyplomowych w Akademii Sztabu Generalnego WP" - §2.

- nabyciem podstawowych wiadomości z metodyki pracy naukowo badawczej^{9/}.

Aby praca była zgodna i korespondowała z założeniami musi odpowiadać określonym warunkom, a tym samym powinna charakteryzować się: użytecznością praktyczną i teoretyczną, zgodnością z założeniami doktryny i obowiązującymi ustaleniami regulaminowymi oraz odpowiadać możliwościom i potrzebom wojsk.

Poprzez użyteczność pracy dyplomowej rozumie się możliwości jej wykorzystania w wojskach, sztabach i uczelniach przy praktycznym rozwiązywaniu określonych problemów sztuki wojennej: sztuki operacyjnej, taktyki, gotowości bojowej, dowodzenia, pracy partyjno-politycznej, szkolenia i wychowania. Prace teoretyczne opracowywane w formie referatów uznaje się za użyteczne, jeżeli uogólniają one doświadczenia praktyki, przedstawiają propozycje usunięcia niedomagań, ujawniają nieznanne, lub mało znane fakty z dziedziny nauki i sztuki wojennej lub porządkują je oraz wykrywają nowe zależności między nimi^{10/}.

W Akademii Sztabu Generalnego WP prace dyplomowe opracowywane są w formie ćwiczenia taktycznego lub referatu /rozprawy teoretycznej/. Niezależnie od jej rodzaju każda praca powinna być oparta na najnowszym obowiązujących zasadach taktyki i sztuki operacyjnej oraz regulaminach, instrukcjach i innych materiałach, wynikających z tematu pracy dyplomowej^{11/}. Dyplomant w swojej pracy może wysuwać własne, nowatorskie rozwiązania problemów, przedstawiać koncepcje odmiennie od obowiązujących w szkoleniu wojsk lecz wymagają one szczegółowego uzasadnienia dla potwierdzenia słuszności ich przyjęcia.

1.2. Opracowywanie i przydzielenie tematów prac dyplomowych

Tematyka prac dyplomowych powinna odpowiadać wymaganiom dyrektywnym i szkoleniowym ministra obrony narodowej oraz aktualnym zadaniom szkolenia bojowego wojsk, a także potrzebom naukowym i dydaktycznym uczelni. Z reguły dostosowana jest do zasadniczego kierunku /profilu/ studiów i może obejmować zagadnienia z dziedzin: taktyczno-operacyjnej /organizacji i prowadzenia walki i operacji, organizacji wojsk, służby sztabów, dowodzenia, metodyki szkolenia taktyczno-operacyjnego/, obrony

9/ Por. Zagadnienia metodyki nauczania w ASG WP - podręcznik; Wyd. ASG WP wewn. 3885/85, Warszawa 1984 r., s.171.

10/ Jerzy Zakrzewski płk prof.dr hab.: Założenia metodyki opracowania pracy dyplomowej w Akademii Sztabu Generalnego WP; Wyd. ASG WP Warszawa 1980 r., s.5.

11/ Por.: Informacja o Akademii Sztabu Generalnego WP /variant pełny/. Wyd. ASG WP, Warszawa 1985 r., s.18.

terytorium kraju, historii sztuki wojennej /analizy doświadczeń wojennych/ oraz studium teatrów działań wojennych^{12/}.

Tematy pracy dyplomowych opracowują szefowie katedr w zakresie swoich specjalności. Uwzględnia się także potrzeby zgłoszone przez instytucje centralne, dowództwa rodzajów sił zbrojnych, wojsk i służb oraz okręgi wojskowe^{13/}.

W zakresie tematyki prac dyplomowych ujmuje się także potrzeby ASG WP wynikające z planu prac naukowo-badawczych uczelni, która powinna być opracowana i omówiona w zespołach katedralnych do końca kwietnia każdego roku na rok następny^{14/}.

Tematy prac dyplomowych należy tak formułować, aby zmuszały dyplomantów do posługiwania się najnowszymi zasadami taktyki i sztuki operacyjnej oraz innych dyscyplin naukowych, nawiązywały do aktualnej problematyki szkoleniowej wojsk i uczelni.

Zaakceptowane przez szefów katedr tematy prac dyplomowych przesyła się za pośrednictwem Oddziału Szkolenia do Komendanta ASG WP celem ich zatwierdzenia.

Na około dwa miesiące przed zakończeniem drugiego roku studiów szefowie katedr zapoznają słuchaczy /przyszłych dyplomantów/^{15/} z zatwierdzonymi tematami prac dyplomowych. Przestrzega się tu zasady zapewnienia swobody wyboru takiego tematu pracy przez słuchacza, aby odpowiadał on indywidualnym zainteresowaniom, uzdolnieniom, predyspozycjom i potrzebom kwalifikacyjnym oraz stanowił rozwinięcie uprzednio opracowywanych przez niego prac rocznych. W przypadkach spornych formę przydziału lub wyboru tematu ustala szef katedry.

Po dokonaniu wyboru tematów prac dyplomowych przez słuchaczy spośród pracowników dydaktyczno-naukowych danej katedry wyznacza się kierowników prac. Podczas wyznaczania kierowników prac dyplomowych należy brać pod uwagę ich zainteresowania i specjalizację w problematyce, której treść wynika z tematu pracy.

W ostatnim miesiącu drugiego roku studiów dokonuje się ich ostatecznego przydziału dyplomantom^{16/}. Komendant ASG WP swoim rozkazem przydziela tematy prac dyplomowych dyplomantom, ustala termin ich wykonania oraz wyznacza kierowników prac. Ponadto w rozkazie tym komendant

12/ Zagadnienia metodyki /.../ op.cit., ss. 171-172.

13/ Schemat przygotowania tematów prac dyplomowych - załącznik nr 8.

14/ Por.: Regulamin studiów /.../ op.cit., s.15, pkt. 48 a i b.

15/ Terminem "słuchacz" - przyjęło się w praktyce ASG WP określać oficerów I i II roku studiów; "dyplomant" - oficer III roku studiów.

16/ Por.: Instrukcja opracowywania i obrony /.../ op.cit., §13, s.3.

określa termin opracowania wytycznych i innych czynności związanych z pracą dyplomową w danym roku akademickim^{17/}.

Kierownik pracy dyplomowej w nakazanym rozkazem terminie opracowuje wytyczne do pracy dyplomowej dla dyplomanta^{18/}. Wytyczne opracowuje się w dwóch egzemplarzach, z których pierwszy jest załącznikiem do egzemplarza nr 1 pracy dyplomowej, a drugi otrzymuje dyplomant. Temat pracy dyplomowej ujęty w wytycznych musi być zgodny z rozkazem komendanta.

1.3. Sposób opracowania pracy dyplomowej w formie referatu

Dyplomant po otrzymaniu wytycznych do pracy dyplomowej zapoznaje się z nimi, a wyniki niejasności wyjaśnia z kierownikiem pracy.

Punktem wyjściowym do opracowania pracy dyplomowej przez dyplomanta są:

- wiadomości teoretyczne i metodyczne nabyte w czasie studiów;
- doświadczenia uzyskane w czasie pracy w jednostce, praktyk dowódczo-sztabowych oraz podczas ćwiczeń;
- literatura i inne materiały źródłowe;
- konsultacje z kierownikiem pracy dyplomowej, konsultantem, nauczycielami akademickimi uczelni, a w razie potrzeb - doświadczonymi oficerami jednostek wojskowych.^{19/}

Pierwszą czynnością, rozpoczynającą cykl opracowania pracy dyplomowej jest analiza tematu. Dyplomant powinien sobie uzmysłowić i uświadomić czego wymaga od opracowywanego referatu /rozprawy teoretycznej/ i jak najlepiej jest go wykonać.

Prowadząc analizę tematu należy zrozumieć jego treść oraz określić: dziedzinę wiedzy, w ramach której jest zawarty, zakres oraz stopień jego ogólności i szczególności, a także charakter problemu do rozwiązania^{20/}.

Zakres oraz szczególność pracy określa się na podstawie celu, analizy tematu oraz wytycznych. Analizując temat dyplomant określa cele

-----
17/ Rozkaz komendanta oprócz terminu opracowania wytycznych określa terminy takich czynności jak: opracowanie rozwiniętych tez, zakończenie opracowania pracy, przekazanie pracy do druku, ukończenie drukowania pracy i dopuszczenie jej do obrony przez szefów katedr, wykonanie prac introligatorskich i przekazanie ich do Biblioteki Naukowej, przekazanie prac dyplomowych do recenzji poza ASG WP oraz termin zakończenia recenzowania.

18/ Z analizy rozkazów Komendanta ASG WP w sprawie przydzielenia tematów prac dyplomowych i wyznaczenia ich kierowników wynika, że termin opracowania wytycznych przypada na trzecią dekadę października.

19/ Por.: Założenia metodyki /.../ op.cit., s. 174.

20/ Tamże, s. 175.

poznawcze pracy, formułuje zagadnienia do rozwiązania w formie pytań problemowych.

Po ustaleniu, co należałoby ująć w pracy, czyli ostatnim ogniwem analizy tematu jest opracowanie planu referatu^{21/}. Jest to na tyle ważne, że podczas jego pisania opieramy się na sprecyzowanym w planie układzie treści pracy. Prawidłowa budowa i odpowiednie ułożenie myśli często decydują o wartości pracy. Dlatego jej treść powinna wynikać i być zgodna z problematyką zawartą w temacie pracy oraz wytycznych^{22/}.

Układ treści powinien zapewnić przejrzystość pracy dyplomowej, wewnętrzny ład oraz logiczną budowę kolejnych rozdziałów i całego opracowania. Układ lub konstrukcja referatu ma charakter działalności twórczej. Ponieważ nie ma w tym względzie sztywnych schematów można uważać, że każda praca dyplomowa posiadać będzie charakter naukowy. Stąd też występują różnice w konstrukcji prac dyplomowych w formie referatu nie tylko ze względu na różnorodność ich treści.

Różnorodność tematyki wojskowej oraz zróżnicowane możliwości autorów referatów są czynnikami kształtującymi treść merytoryczną pracy. Niezależnie jednak od tego w układzie referatu występują pewne elementy stale powtarzające się. Są nimi^{23/}:

- spis treści;
- wstęp /zwany też wprowadzeniem lub rozdziałem wstępnym/;
- 2-4 rozdziały merytoryczne, a niekiedy więcej;
- uogólnienie i wnioski będące w zasadzie zakończeniem;
- bibliografia;
- załączniki.

Wstęp - ma zapoznać czytelnika z rozpatrywaną problematyką, określić zakres tematu oraz przedstawić koncepcję autora. Ujmuje się w nim:

- cel i przeznaczenie pracy;
- analizę tematu z teoretycznego i praktycznego punktu widzenia;
- problem badawczy sformułowany w postaci pytań /zagadnień/;
- krótkie streszczenie treści poszczególnych rozdziałów merytorycznych.

Rozdziały merytoryczne - stanowią główną ośnowę pracy. Większość prac posiada dwa-trzy rozdziały merytoryczne, z których jeden jest główny.

21/ Por.: Roman Sielecki pík dypl.; Jak opracować referat, s.9;

22/ Patrz: Schemat metodyki opracowania referatu - załącznik nr 4.

23/ Por.: Wincenty Okoń: Elementy dydaktyki szkoły wyższej. Wyd. PWN, Warszawa 1971 r., s. 347.

W pracach dyplomowych dotyczących organizacji i prowadzenia walki lub taktyki użycia określonego rodzaju wojsk p i e r w s z y r o z d z i a ł poświęcony jest analizie obowiązujących zasad działania wojsk, a często ujmuje się w nim krótki rys historyczny lub przytacza wyniki doświadczeń i ćwiczeń.

D r u g i r o z d z i a ł obejmuje zazwyczaj główne zagadnienia wynikające z tematu pracy. Dokonuje się tu głębokiej analizy warunków i czynników, które mogą wyrzucić lub wywierają istotny wpływ na dotychczasowe zasady prowadzenia walki lub użycia rodzajów wojsk.

Natomiast o s t a t n i z r o z d z i a ł ó w merytorycznych często ujmuje perspektywy rozwoju zagadnień i treści zawartych w temacie pracy, przedstawia wnioski i propozycje wynikające z rozpatrywanej problematyki.

Poszczególnym rozdziałom pracy nadaje się numery. Do numeracji rozdziałów i podrozdziałów stosuje się dwie zasady^{24/}:

- p i e r w s z a - to oznaczenie rozdziałów cyframi rzymskimi, podrozdziałów pierwszego rzędu cyframi arabskimi, a podrozdziałów kolejnego rzędu - literami alfabetu łacińskiego;

- d r u g a - to oznaczenie rozdziałów i podrozdziałów w systemie dziesiętnym opartym na cyfrach arabskich /wyjątek może stanowić rzymska numeracja rozdziałów/.

Z praktyki akademickiej wynika, że do numeracji rozdziałów i podrozdziałów przyjęto drugą zasadę^{25/}.

W zakończeniu powinny być przedstawione uogólnienia i wnioski dotyczące wyników prowadzonych badań i rozważań. Nie należy w nim streszczać czy powtarzać fragmentów pracy, lecz w sposób syntetyczny ujmować podstawową problematykę, stwierdzić: czy zostały potwierdzone przypuszczenia autora, jakie wynikają wnioski do dalszych badań.

Bibliografia - ma na celu zapoznanie odbiorcy /czytelnika/ z nazwiskami autorów i tytułami ich dzieł, z których ozerpano materiał do pracy. Zamieszcza się ją w końcowej części opracowania /pracy dyplomowej/. Porządek literatury w bibliografii układa się zwykle w porządku alfabetycznym, biorąc pod uwagę pierwszą literę nazwiska autora podając^{26/}:

- nazwisko i imię autora;

- tytuł publikacji /nazwę czasopisma i tytuł artykułu/;

24/ Por.: Metodyka wojskowych badań naukowych. Wyd. ASG WP wewn. 3761/83, Warszawa 1983 r., s. 271.

25/ Sposób oznaczenia rozdziałów i podrozdziałów prac dyplomowych w ASG WP przedstawia załącznik nr 5.

26/ Por.: Metodyka wojskowych badań /.../ op.cit., s. 271.

- wydawnictwo;
- miejsce wydania;
- rok wydania.

Dla regulaminów, instrukcji i innych opracowań, które nie są autoryzowane, przy sporządzaniu bibliografii za podstawę przyjmuje się pierwszą literę pierwszego wyrazu tytułu wydawnictwa. Dla tych pozycji można podawać na końcu sygnaturę.

Załączniki: Celem zilustrowania zawartych w pracy rozważań autora oraz wzbogacenia treści przedstawionej w tekście opracowuje się załączniki. Powinny być one ściśle związane z treścią referatu, a zarazem wyjaśniać lub uzupełniać jego tekst. Załączniki nie mogą zawierać zbyt wielu szczegółów, a ich treść powinna być przedstawiona za pomocą obowiązujących znaków umownych i odpowiednich /przyjętych w praktyce/ kolorów. Każdy z nich musi posiadać tytuł, a w razie potrzeby należy go uzupełnić opisami /legenda/. Załączniki umieszcza się na końcu pracy i poprzedza wykazem, w którym podaje się numer i tytuł załącznika.

Praca dyplomowa w formie referatu powinna mieć objętość do 30 stron maszynopisu /bez załączników/. Wykonuje się ją w dwóch lub trzech egzemplarzach, tj.:

- tematy zaproponowane przez katedrę - w dwóch egzemplarzach;
- tematy zgłoszone przez instytucje centralne, dowództwa rodzajów sił zbrojnych, rodzajów wojsk i służb oraz okręgów wojskowych - w trzech egzemplarzach^{27/}.

1.4. Przygotowanie kierownika pracy i dyplomanta do rozpoczęcia pracy pisarskiej

Do kierowania opracowaniem każdej pracy dyplomowej spośród kadry taktyczno-naukowej poszczególnych katedr wyznacza się kierownika pracy, który p o w i n i e n:

- zapoznać się dokładnie z tematem pracy, przeanalizować go, ustalić zakres i formy pracy dyplomanta nad jego opracowaniem;
- opracować pisemne wytyczne i zaakceptować je u szefa katedry;
- zapoznać z nimi dyplomanta i sprawdzić prawidłowość ich zrozumienia;
- udzielić dyplomantowi wskazówek do opracowania pracy, wykorzystania literatury, materiałów źródłowych i innych materiałów szkoleniowych.

27/ Regulamin Studiów /.../ op.cit., s. 16.

Kierując opracowaniem pracy, której temat zgłoszony został przez instytucje centralne, dowództwa rodzajów sił zbrojnych, wojsk i służb, czy okręgu wojskowego kierownik pracy dyplomowej powinien:

- nawiązać bezpośredni kontakt z konsultantem i ustalić główne zagadnienia pracy;

- uzyskać od niego wskazówki dotyczące zakresu pracy oraz sposobu jej wykonania pod względem technicznym;

- uzgodnić jej treść pod względem merytorycznym.

Uzgodnione dane z konsultantem kierownik pracy uwzględni w wytycznych do opracowania pracy dyplomowej dla dyplomanta.

W wypadku kierowania zespołową pracą dyplomową wyznacza się kierownika wiodącej części pracy oraz kierowników - konsultantów pozostałych części^{28/}.

Kierownik tej pracy uzgadnia z pozostałymi kierownikami - konsultantami dane odnośnie opracowania pozostałych części pracy, a uzgodnienia te ujmuje w wytycznych do opracowania pracy dyplomowej.

Dyplomant do czasu rozpoczęcia pracy pisarskiej powinien wykonać szereg czynności, które usprawniają proces opracowania pracy dyplomowej. Chodzi tu głównie o przygotowanie warsztatu pracy^{29/}, analizę tematu oraz zebranie i przestudiowanie literatury przedmiotu^{30/}.

Efektem końcowym przygotowania dyplomanta do pisania pracy dyplomowej powinien być harmonogram opracowania pracy dyplomowej^{31/} oraz ogólny układ /konceptja/ pracy^{32/}. Dokumenty te powinny ułatwiać systematyczną i rytmiczną pracę pod warunkiem ścisłego przestrzegania terminów narzuconych przez przełożonych, kierownika pracy i własnych dyplomanta.

28/ Por.: Jerzy Zakrzewski płk prof.dr hab.: Założenia metodyki /.../ op.cit., s.7.

29/ Szerzej na ten temat: Tamże, s. 25.

30/ Zagadnienie to jest omówione dokładniej w skrypcie Władysława Jakubisiaka płk dr: Metodologiczny poradnik dyplomanta kursu tyłów.Wyd. ASO WP Warszawa 1980 r., ss.12-15.

31/ Por.: Instrukcja opracowania i obrony /.../ op.cit., §21 s.6; Instrukcja podaje nazwę tego dokumentu "Kalendarzowy plan opracowania pracy". Bardziej właściwa nazwa to - "Harmonogram opracowania pracy".

32/ Wariant ogólnego układu /konceptji/ pracy dyplomowej przedstawiono w załączniku nr 12.

II. SPOSÓB KIEROWANIA OPRACOWANIEM PRACY DYPLMOWEJ

Właściwy proces kierowania opracowaniem pracy dyplomowej w ASG WP dla kierownika pracy rozpoczyna się po wyznaczeniu go rozkazem komendanta do sprawowania nadzoru nad opracowaniem pracy dyplomowej. Rozkaz ostatecznie określa temat pracy, a jednocześnie jest podstawą do opracowania wytycznych, z których powinna wynikać zarówno treść, zakres jak i strona metodyczna do jej opracowania przez dyplomanta.

Dyplomant w swojej pracy dyplomowej powinien wykazać się znajomością oraz umiejętnością wykorzystania materiałów źródłowych i normatywnych zasad działania, a także inwencją oraz samodzielnym i oryginalnym rozwiązywaniem problematyki wynikającej z tematu pracy^{33/}.

Praca dyplomowa jak z powyższego wynika jest końcowym rezultatem procesu twórczego dyplomanta, który polega na rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych. Proces ten rozpoczyna się z pojawieniem problemu do rozwiązania, a dalszymi jego cechami są: samodzielne dochodzenie do wiedzy przez dyplomanta, aktywność badawcza oraz określone dzieło - praca dyplomowa, która jest efektem końcowym jego procesu twórczego^{34/}.

Kierownik pracy dyplomowej /wyznaczony rozkazem komendanta/ jest z ramienia komendanta jak i szefa katedry egzekutorem terminowego opracowania i wydania pracy dyplomowej przez dyplomanta. Wynika stąd, że za opracowanie pracy dyplomowej w nakazanym terminie i możliwie na jak najwyższym poziomie naukowym oraz technicznym odpowiedzialny jest dyplomant. Dlatego do pomocy, jeśli temat zgłoszony został przez instytucję centralną, dowództwo rodzajów sił zbrojnych, wojsk lub okręgu wojskowego oprócz kierownika pracy dyplomowej powołuje się konsultanta wyznaczonego przez dowódcę /szefa/ zainteresowanej instytucji.

Podczas opracowywania pracy dyplomant może zwracać się z prośbą o udzielenie konsultacji nie tylko do kierownika pracy, czy konsultanta lecz również do innych pracowników dydaktyczno-naukowych o wyjaśnienie różnych specjalistycznych problemów występujących w treści pracy dyplomowej. Celowość tych konsultacji dyplomant każdorazowo uzgadnia ze swoim kierownikiem pracy.

2.1. Obowiązki konsultanta i kierownika pracy

Konsultant wyznaczony przez dowódcę /szefa/ zainteresowanej instytucji, która zgłosiła temat pracy dyplomowej zobowiązany jest do:

33/ Por.: Regulamin Studiów /.../ op.cit., s.16.

34/ Por.: Wincenty Okoń: Elementy dydaktyki /.../ op.cit., s.334.

- udzielania fachowych konsultacji w zakresie opracowywanego tematu;
- udostępnienia dyplomantowi niezbędnych materiałów i danych wyjściowych do pracy;

- załatwienia ewentualnych formalności związanych z koniecznością kontaktów z dowódcami jednostek, przydziału środków dla prowadzonych rekonesansów i innych spraw niezbędnych do opracowania pracy;

Podczas kierowania pracą dyplomową, do której nie został wyznaczony /powołany/ konsultant jego obowiązki spełnia kierownik pracy.

Kierowanie opracowaniem pracy dyplomowej przez dyplomanta stawia przed jej kierownikiem szereg obowiązków. Są one następujące:^{35/}

- kierowanie całokształtem pracy dyplomanta nad opracowaniem przydzielonego mu tematu;

- udzielenie niezbędnych wytycznych, rad i wskazówek co do opracowania pracy;

- czuwanie nad wysokim poziomem merytorycznym jak również strony technicznej pracy;

- regulowanie kontaktów dyplomanta z konsultantem;

- czuwanie nad terminowym opracowaniem pracy i zdaniem jej do druku.

Są to jednak bardzo ogólne obowiązki spoczywające na kierowniku pracy. Wyznaczony na kierownika pracy dyplomowej pracownik dydaktyczno-naukowy powinien^{36/}:

- zapoznać się dokładnie z tematem pracy, przeanalizować go i ustalić zakres i formy pracy dyplomanta nad jego opracowaniem.

- sporządzić /w porozumieniu z konsultantem, jeżeli jest wyznaczony/ pisemne wytyczne^{37/} do opracowania pracy dyplomowej i sprawdzić ich prawidłowość zrozumienia przez dyplomanta;

- udzielić dyplomantowi wskazówek metodologicznych w sprawie analizy tematu, określenia celu pracy, postawienia problemu /ów/, sformułowania hipotezy roboczej i układu pracy;

- udzielić porad do wykonania planu opracowania tematu oraz wykorzystania literatury, materiałów źródłowych i innych;

- zatwierdzić wykonany przez dyplomanta harmonogram opracowania pracy dyplomowej i kontrolować jego realizację;

- udzielić dyplomantowi pomocy przez osobiste konsultowanie go, wskazanie dodatkowej literatury, zapoznanie się z tokiem i treścią pracy oraz sygnalizowanie stwierdzonych błędów merytorycznych;

35/ Patrz: Instrukcja opracowywania i obrony /.../ op.cit. §14, s.4.

36/ Por.: Tamże, §17, s.4.

37/ Szerzej na ten temat w punkcie 2.2, a wariant opracowanych wytycznych do pracy dyplomowej w załączniku nr 9.

- regulować kontakty dyplomanta z konsultantem oraz w miarę potrzeb organizować uzupełniające konsultacje w instytutach czy innych katedrach;
- okresowo meldować szefowi katedry o przebiegu opracowywania pracy przez dyplomanta i dotrzymywaniu wyznaczonych terminów;
- sprawdzić gotową pracę dyplomową, sporządzić na piśmie opinię pracy^{38/} i przedstawić ją szefowi katedry wraz z wnioskiem o dopuszczenie lub niedopuszczenie dyplomanta do obrony;
- udzielić dyplomantowi wskazówek do opracowania referatu autorskiego wygłoszonego przez niego podczas obrony pracy przed komisją egzaminacyjną;
- wziąć udział w przewodzie obrony pracy.

Podczas kierowania opracowaniem pracy, której temat zgłoszony został przez instytucję centralną, dowództwo rodzajów sił zbrojnych, wojsk i służb lub okręgu wojskowego kierownik pracy dyplomowej powinien ponadto:

- nawiązać kontakt z konsultantem w celu ustalenia głównych zagadnień dotyczących strony merytorycznej i technicznej pracy uwzględniając je w wytycznych do jej opracowania;
- regulować ilość i terminy kontaktów dyplomanta z konsultantem, a w razie potrzeby brać w nich osobisty udział;
- uzyskać od konsultanta dodatkową opinię co do przydatności pracy w procesie szkolenia wojsk i sztabów /osiągnięcie celu pracy/, a wnioski z tej oceny uwzględnić we własnej opinii pracy dyplomowej.

W przypadkach szczególnie uzasadnionych kierownik pracy dyplomowej powinien zwrócić się z prośbą do konsultanta o nadesłanie opinii na piśmie.

Natomiast podczas kierowania zespołową pracą dyplomową do obowiązków kierownika wiodącej części pracy ponadto należy /w porozumieniu z kierownikami pozostałych części pracy/ uruchomienie i prowadzenie seminarium dyplomowego z całym zespołem dyplomantów opracowujących zespołową pracę dyplomową.

Omawia się na nich koncepcję merytoryczną opracowania tematu i podstawowe problemy metodologiczne pracy lub jej części wymagającej uzgodnienia.

Ogólne kierownictwo nad opracowaniem i konsultowaniem prac dyplomowych sprawują szefowie katedr oraz komendanci wydziałów. Ponoszą oni odpowiedzialność za dobór tematów prac dyplomowych, ich podział wśród

38/ Problemy ujmowane w opinii pracy oraz sposób jej sporządzenia opisano w punkcie 2.3.4.

dyploantów oraz wyznaczenie kierowników prac. Czuwają również nad sprawnym przebiegiem opracowywania prac dyplomowych na podstawie informacji uzyskiwanych okresowo od kierowników. Informacje te dotyczą oceny postępów poszczególnych dyplomantów w zakresie realizacji harmonogramu opracowania pracy dyplomowej. W razie potrzeby szefowie katedr uruchamiają dla potrzeb dyplomantów gabinety metodyczne oraz organizują punkty konsultacyjne.

2.2. Opracowanie wytycznych do pracy dyplomowej

Kierownik pracy dyplomowej po zapoznaniu się z tematem pracy, przeanalizowaniu go oraz ustaleniu jej zakresu i formy /w porozumieniu z konsultantem - jeżeli jest wyznaczony/ przystępuje do opracowania pisemnych wytycznych^{39/}. Opracowuje się je w dwóch egzemplarzach na odpowiednich formularzach obowiązujących w ASG WP. Pierwszy jako załącznik do pierwszego egzemplarza pracy dyplomowej, drugi - roboczy dla dyplomanta.

Wytyczne do pracy dyplomowej opracowywanej w formie referatu powinny zawierać:

1. Stopień, imię i nazwisko dyplomanta, kurs i profil studiów.
2. Forma pracy dyplomowej;
3. Temat pracy dyplomowej;
4. Cel pracy dyplomowej;
5. Założenie wstępne do opracowania pracy dyplomowej:
  - a/ zagadnienia, jakie należy naświetlić w pracy;
  - b/ dane dodatkowe:
    - warunki, jakie należy uwzględniać podczas opracowywania poszczególnych zagadnień;
    - wyposażenie wojsk własnych i nieprzyjaciela w nowe rodzaje sprzętu bojowego;
    - możliwości taktyczno-techniczne oraz normy realizacji zadań.
  - c/ literatura obowiązkowa;
  - d/ literatura zalecana;
6. Dokumentacja, jaką dyplomant powinien przedstawić w pracy:
  - a/ schematy, wykresy, tabele, kalkulacje;
  - b/ wzory dokumentów;
7. Termin przedstawienia gotowej pracy dyplomowej do druku;

-----
^{39/} Wariant wypełnienia formularza wytycznych do opracowania pracy dyplomowej przedstawiono w załączniku nr 9.

8. Kierownik pracy dyplomowej:

- stopień, imię i nazwisko - stanowisko służbowe.

9. Konsultant pracy^{40/}:

- stopień, imię i nazwisko - stanowisko służbowe.

Wytyczne do opracowania pracy dyplomowej akceptuje szef właściwej katedry podpisując je.

Zasadnicze dane do opracowania wytycznych przez kierownika pracy dyplomowej zawarte są w rozkazie komendanta w sprawie przydziału tematów prac i kierowników.

Istotnym, a zarazem ważnym zagadnieniem podczas opracowywania wytycznych do pracy dyplomowej jest ustalenie celu pracy, który to najogólniej można sformułować następująco:

- sprawdzić znajomość przez dyplomanta zagadnień i problematyki z zakresu pracy dyplomowej i umiejętność opracowania rozprawy teoretycznej.

Nie odzwierciedla on jednak w pełni tego, czym powinien się wykazać dyplomant w swojej pracy oraz nie uwzględnia szerokiego zakresu prac dyplomowych i różnorodnej ich treści. Chcąc usprawnić pracę kierownika i ujednoczyć proces opracowywania wytycznych w załączniku nr 10 przedstawione zostały przykładowe treści celów prac dyplomowych ujmowanych w wytycznych^{41/}.

Kierownik pracy dyplomowej mając przedstawione przykładowe cele prac dyplomowych /zał.10/ może jeden z nich /po uprzednim jego rozwinięciu/ ująć w opracowywanych wytycznych jako cel kierowanej przez siebie pracy, który wynikał będzie zarówno z tematu rozpatrywanej problematyki, jak i zakładanej jej treści.

Termin opracowania wytycznych i innych czynności związanych z opracowaniem prac dyplomowych określa corocznie komendant ASG WP w swoim rozkazie^{42/}.

40/ Wyznacza się z IC MON, dowództw rodzajów sił zbrojnych, rodzajów wojsk i służb oraz okręgów wojskowych do konsultacji pracy, której temat został przez nie zgłoszony.

41/ Przedstawione w załączniku nr 10 przykładowe treści celów prac dyplomowych są uogólnieniami wytycznych do opracowania prac dyplomowych w ASG WP w latach 1980-1985.

42/ Zakłada się, aby dyplomant wytyczne do opracowania pracy dyplomowej otrzymał w pierwszym miesiącu ostatniego roku studiów.

2.3. Współpraca kierownika pracy z konsultantem i dyplomanta z kierownikiem w toku opracowywania pracy dyplomowej

Zasadnicza treść współpracy kierownika pracy dyplomowej z konsultantem wynika z ich obowiązków. Należałoby zwrócić większą uwagę na współpracę tych osób z dyplomantem. Organizatorem współpracy dyplomanta z kierownikiem pracy, czy konsultantem jest sam dyplomant. Opiera się ona głównie na harmonogramie opracowania pracy dyplomowej^{43/}. Przestrzeganie zaplanowanych terminów, wykonywanie przez dyplomanta zadań związanych z opracowaniem pracy dyplomowej sumiennie i terminowo pozwoli na właściwy układ i styl tej współpracy. Pomoc okazywana dyplomantowi przez kierownika pracy, czy konsultanta nie zdejmuje z niego pełnej odpowiedzialności za jej jakość i terminowość wykonania.

Kierownik pracy dyplomowej powinien na bieżąco /np. podczas konsultacji prowadzonych w trybie roboczym/ wyjaśniać dyplomantowi nurtujące go problemy, przedyskutować je i udzielić wskazówek do dalszej pracy. Wynika to z obowiązków, a także z zasad etyki zawodowej.

2.3.1. Harmonogram opracowania pracy dyplomowej

Po przeprowadzeniu analizy tematu i ustaleniu układu pracy dyplomant przygotowuje harmonogram opracowania pracy dyplomowej i przedstawia go kierownikowi pracy do zatwierdzenia.

Powinny być w nim ujęte podstawowe czynności /zadania/ przygotowawcze i wykonawcze dyplomanta nad opracowaniem pracy dyplomowej oraz terminy ich realizacji. W szczególności zaś należy ustalić w nim takie zagadnienia, jak:

- czas na studiowanie literatury;
- konsultacje z kierownikiem pracy i terminy spotkań z konsultantem /jeżeli jest wyznaczony/;
- terminy opracowania poszczególnych części pracy /rozdziałów/ i przekazywanie ich kierownikowi do sprawdzenia.

W przygotowanym przez dyplomanta harmonogramie opracowania pracy dyplomowej powinny być uwzględnione i przestrzegane terminy nakazane przez:

- komendanta - rozkazem w sprawie przydziału tematów i kierowników prac;

43/ Wzór harmonogramu opracowania pracy dyplomowej przedstawia załącznik nr 11.

- szefa katedry, kierownika pracy i konsultanta - w wytycznych do opracowania pracy dyplomowej;

Dyplomant powinien także ująć w nim własne terminy dotyczące między innymi: studiowania literatury, konsultacji, opracowania poszczególnych rozdziałów pracy i załączników oraz nanoszenia poprawek i uzupełnień stosownie do uwag kierownika.

Harmonogram po zatwierdzeniu go przez kierownika pracy staje się dokumentem obowiązującym dyplomanta.

2.3.2. Opracowanie planu referatu

Dyplomant na podstawie analizy tematu oraz wytycznych szefa katedry do opracowania pracy dyplomowej przed przystąpieniem do pracy pisarskiej winien wykonać plan referatu.

Na tym etapie, ze względu na brak pełnych danych i dokładnej znajomości literatury przedmiotu przez dyplomanta plan tu będzie jedynie ogólnym szkicem^{44/} /koncepcją^{45/} opracowywanej pracy dyplomowej^{46/}.

Może on zawierać:

- ilość, kolejność i tytuły rozdziałów;
- podstawowe zagadnienia rozdziałów z uwzględnieniem wytycznych szefa katedry do opracowania pracy dyplomowej;
- ilość i ewentualnie tytuły załączników.

Mimo iż plan ten będzie ogólny, a nie zawsze nawet kompletny, spełni swoje zadanie. Wytyczy on dyplomantowi kierunek pracy oraz pozwoli na bardziej wnikliwe i dokładne opracowanie harmonogramu.

Dyplomant po opracowaniu ogólnego planu /koncepcji/ referatu zgłasza się do kierownika pracy w celu przeanalizowania i przedyskutowania jego treści, a następnie przystępuje do zapoznania się z literaturą przedmiotu.

Gruntowne zapoznanie się dyplomanta z materiałami źródłowymi, instrykcyjnymi i pomocniczymi pozwoli mu na swobodne poruszanie się w danej dziedzinie wiedzy, której treść zawarta jest w temacie pracy.

Po przestudiowaniu nakazanej i wybranej literatury, zgrupowaniu odpowiednich materiałów, wniosków i notatek dyplomant dokonuje usyste-

44/ Szkic według Słownika języka polskiego. Wyd.PWN Warszawa 1985 r., t. III, s.411 - to plan, projekt czegoś, co ma być wykonane, zbudowane: rysunek przedstawiający główne zarysy czegoś.

45/ Według: Słownika języka polskiego. Wyd.PWN Warszawa 1983 r., t. I, s.983 - koncepcja to ogólne ujęcie, obmyślony plan działania, rozwiązanie czegoś; teoria, pomysł, projekt.

46/ Wzór ogólnego układu /koncepcji/ pracy dyplomowej przedstawia załącznik nr 12.

matyzowania posiadanego materiału i jego przemyślenia. Następnie ujmuje wszystkie swoje rozważania w logicznie uporządkowaną całość nadając jej poprawny i zrozumiały kształt. Pozwoli to dyplomantowi na sporządzenie planu referatu i przystąpienie do pracy pisarskiej nad pracą dyplomową.

Plan referatu dyplomant sporządza na podstawie ogólnego układu /koncepcji/ pracy dyplomowej, z uwzględnieniem uwag i wskazówek przekazanych przez kierownika pracy podczas jego konsultacji, oraz usystematyzowanego materiału z przestudiowanej literatury. Ma on odzwierciedlać rozwinięcie struktury tematu pracy, jego rozdziałów, podrozdziałów i zagadnień, logiczne ich uporządkowanie i wyrażenie jego podstawowych treści.

Plan referatu budowany jest na następującej konstrukcji:

- w s t ę p - wprowadzenie czytelnika do tematu;
- r y s h i s t o r y c z n y - pokazujący rozwój problematyki zawartej w temacie pracy /jeśli to możliwe i konieczne/;
- r o z d z i a ł /y/ określający /e/ warunki taktyczno-operacyjne i inne;
- r o z d z i a ł /y/ g ł ó w n y /e/ odzwierciedlający /e/ istotną treść tematu pracy;
- z a k o ń c z e n i e - zawierające syntezę tematu i wnioski wynikające z analizy.

Istota tak opracowanego planu pracy dyplomowej^{47/} polega na tym, że przedstawia on jej skrócony tekst w sposób opisowy odzwierciedlając myśli autora /dyplomanta/.

2.3.3. Konsultacje i nadzór kierownika pracy nad jej opracowaniem

Wszystkie niejasne problemy wynikające w toku opracowywania pracy dyplomowej dyplomant wyjaśnia u kierownika pracy. Przy rozpatrywaniu sprzecznych problemów dyplomant może skorzystać z rad kierownika pracy. Może on także pozostać przy własnym rozwiązaniu problemu. Jednak zarówno w jednym, jak i drugim przypadku dyplomant ponosi odpowiedzialność za sposób rozwiązania zagadnień.^{48/}

W razie potrzeby skontaktowania się dyplomanta z konsultantem pracy /jeżeli został wyznaczony konsultant/ zgłasza on swoją potrzebę kierownikowi pracy, który zobowiązany jest uzgodnić termin tego spotkania^{49/}.

Po opracowaniu poszczególnych rozdziałów /części/ pracy lub załączników /w pierwszej redakcji/ dyplomant przedstawia je kierownikowi pracy,

47/ Przykładową treść planu referatu przedstawiono w załączniku nr 13;

48/ Tak przedstawiona została ta problematyka w Instrukcji opracowania i obrony /.../ op.cit., §23 s.7;

49/ Patrz: obowiązki kierownika pracy dyplomowej - pkt 2.1.;

który dokonuje sprawdzenia ich treści pod względem merytorycznym^{50/}. Na podstawie uwag i wskazówek do sprawdzanych rozdziałów /zagadnień/ udzielanych przez kierownika pracy dyplomant wprowadza poprawki, zmiany i uzupełnia lub wykonuje potrzebne załączniki. Po sprawdzeniu całości pracy przez kierownika dyplomant usuwa wskazane przez niego usterki i niedociągnięcia w tekście pracy, po czym w ustalonym w wytycznych terminie przedstawia ją kierownikowi pracy celem podpisania jej do druku.

Kierownik pracy dyplomowej po przeczytaniu całej pracy i sprawdzeniu jej w drugiej redakcji na stronie tytułowej stwierdza - "Zezwalam na drukowanie pracy". Fakt ten akceptuje swoim podpisem.

Z powyższego wynika, że ilość spotkań /konsultacji/ dyplomanta z kierownikiem pracy może być różna. Zależać to będzie od wielu czynników, a głównie od: złożoności tematu pracy, ilości rozdziałów pracy, ilości załączników itp.

W zakresie nadzoru nad opracowaniem pracy dyplomowej jej kierownik zobowiązany jest okresowo kontrolować stopień zaawansowania pracy, a wyniki tej kontroli zameldować szefowi katedry. Jest on bowiem odpowiedzialny /jak wynika z obowiązków kierownika pracy/ za terminowe i na wysokim poziomie merytorycznym jej opracowanie przez dyplomanta.

2.3.4. Opiniowanie i dopuszczenie pracy dyplomowej do obrony

Kierownik pracy dyplomowej po jej przestudiowaniu, sprawdzeniu zgodności z wytycznymi oraz omówieniu z konsultantem sporządza pisemną opinię pracy dyplomowej^{51/}, w której charakteryzuje^{52/}:

- teoretyczne przygotowanie dyplomanta w zakresie tematu pracy oraz stopień uzasadnienia proponowanych rozwiązań lub wysuniętych tez;
- umiejętność dyplomanta w zakresie opracowania samodzielnej pracy i wykorzystania literatury fachowej, materiałów archiwalnych i innych;
- metodyczną słuszność budowy pracy, poziom jej wykonania oraz jakość sporządzonych załączników;
- ogólny wniosek o dopuszczenie lub niedopuszczenie dyplomanta do obrony pracy dyplomowej.

Sporządzona przez kierownika pracy opinia ma na celu ułatwić zapoznanie się komisji egzaminacyjnej z treścią i wartością pracy, usterkami metodologicznymi, logicznymi, merytorycznymi oraz wskazać dyplomantowi

50/ Por. Wincenty Okoń: Elementy dydaktyki /.../ op.cit., s.350;

51/ Wariant sporządzonej opinii pracy dyplomowej przedstawia załącznik nr 14

52/ Por. Treść blankietu opinii pracy dyplomowej obowiązującej w ASG WP;

mocne i słabe strony jego pracy lub wymagające szerszego naświetlenia podczas obrony.

Opinię pracy dyplomowej wykonuje kierownik w jednym egzemplarzu, którą wraz z pracą i wnioskiem o dopuszczenie lub niedopuszczenie jej do obrony przedstawia szefowi katedry. Na podstawie opinii kierownika pracy oraz własnych ocen, spostrzeżeń i wniosków szef katedry decyduje o dopuszczeniu pracy do obrony podpisując ją na stronie tytułowej. Z chwilą dopuszczenia pracy dyplomowej do obrony kończy się etap jej opracowania przez dyplomanta.

III. POSTĘPOWANIE Z PRACĄ DYPLOMOWĄ PO JEJ NAPISANIU I DOPUSZCZENIU DO OBRONY

Dyplomant zobowiązany jest w terminie określonym rozkazem komendanta i w wytycznych do opracowania pracy dyplomowej /zwykle do końca kwietnia/ zakończyć opracowanie w ostatecznej redakcji /gotowej do druku/ i przedstawić ją kierownikowi celem zaakceptowania do druku.

Kierownik powinien ściśle przestrzegać nakazanych terminów dyrektywnych, a tym samym wymagać ich dotrzymywania przez dyplomanta. Wielu z nich uważa, że napisanie pracy w pierwszej redakcji jest równoznaczne z jej wykonaniem w nakazanym terminie.

Po przygotowaniu pracy dyplomowej w ostatecznej redakcji, jej zaakceptowaniu /podpisaniu/ przez kierownika pracy dyplomant zamawia okładki w Wydziale Wydawniczym. Na stronie tytułowej pracy i okładkach treść tematu **m u s i b y ć** zgodna z rozkazem komendanta. Drukowanie okładek i wykonanie prac introligatorskich realizuje Wydział Wydawniczy.

Dyplomant natomiast przystępuje do opracowania pracy dyplomowej w czystopisie, a po jej wydrukowaniu wykonuje także korektę pracy.

Do czasu zakończenia drukowania pracy każdy jej kierownik zobowiązany jest opracować o niej opinię.

Po wydrukowaniu - sprawdzoną, poprawioną i podpisaną przez dyplomanta pracę podpisuje kierownik pracy i wraz z jej opinią przedstawia szefowi katedry celem dopuszczenia pracy do obrony. Dopuszczone do obrony prace dyplomowe rozsyłane są przez Oddział Szkolenia do recenzentów.

3.1. Recenzowanie pracy

Każda praca dyplomowa podlega recenzji przez jednego recenzenta. Prace dyplomowe recenzują osoby wyznaczone przez:

- szefa Sztabu Generalnego^{53/} - w stosunku do prac dyplomowych o tematyce ogólnowojskowej;
- szefowie IC MON, dowódcy rodzajów sił zbrojnych, rodzajów wojsk i służb oraz okręgów wojskowych - w stosunku do prac o tematyce specjalistycznej.

Obowiązkiem recenzenta jest zapoznanie się z treścią pracy dyplomowej, ustalenie jej wartości metodycznej i merytorycznej, a także użytkowej oraz opracowanie pisemnej recenzji w jednym egzemplarzu.

53/ W przypadkach szczególnych recenzentów może wyznaczyć komendant ASG WP;

Recenzja pracy dyplomowej powinna obejmować następujące zagadnienia^{54/}:

- ocena wartości pracy dyplomowej:

a/ zgodność pracy z tematem;

b/ stopień naświetlenia zagadnień zawartych w wytycznych do pracy dyplomowej;

c/ najslabiej opracowane zagadnienia;

d/ nowe tezy wysunięte w pracy i stopień ich uzasadnienia;

- zagadnienia wymagające szczegółowego ich naświetlenia w czasie obrony pracy;

- przydatność pracy w procesie szkolenia wojsk i sztabów;

- wnioski wynikające z treści pracy;

- pozytywną lub negatywną ocenę pracy oraz krótkie jej uzasadnienie.

Recenzent zwraca pracę do akademii wraz z załącznikami i recenzją najpóźniej na tydzień przed terminem jej obrony, a z treścią recenzji zapoznaje się dyplomanta. Jest to na tyle ważne, ponieważ zagadnienia wskazane przez recenzenta do szczegółowego naświetlenia w czasie obrony pracy dyplomant ujmuje w opracowywanym referacie autorskim.

3.2. Rola kierownika pracy dyplomowej podczas przygotowania jej do obrony.

Przygotowanie obrony pracy dyplomowej rozpoczyna się z chwilą zdania jej do druku, a kończy w momencie zameldowania się dyplomanta przed komisją egzaminacyjną w dniu obrony.

W tym okresie dyplomant pod nadzorem kierownika pracy dyplomowej przygotowuje materiały poglądowe do obrony pracy, zapoznaje się z recenzją i opracowuje referat autorski /autoreferat/.

Referat autorski powinien być krótki /według dotychczasowej praktyki, trwający 25-30 minut/, a jego układ może być następujący:

- temat pracy i uzasadnienie jego wyboru;

- metodologiczny układ pracy dyplomowej i krótka charakterystyka treści poszczególnych rozdziałów;

- ciekawe i nowatorskie przedstawienie zagadnień merytorycznych opracowanych w pracy /problemy te mogą być akcentowane przy omawianiu treści rozdziałów/;

54/ Zagadnienia, jakie należy naświetlić w recenzji pracy dyplomowej, zawarte są na blankiecie obowiązującym w ASG WP.

- wyjaśnienie zarzutów i uwag oraz udzielenie odpowiedzi na pytania recenzenta /wyjaśnienia i odpowiedzi na pytania recenzenta można także ujmować bezpośrednio w treści charakteryzującej poszczególne rozdziały pracy dyplomowej/.

Ponadto w referacie autorskim dyplomant może ujmować inne zagadnienia według własnego uznania lub sugestii kierownika pracy. Całość referatu autorskiego /z załącznikami - materiałami poglądowymi/ przegląda kierownik pracy. Może on także proponować, lub przeprowadzić próbne wygłoszenie referatu autorskiego przez dyplomanta.

3.3. Udział i zadania kierownika pracy dyplomowej w czasie jej obrony.

Obrona pracy dyplomowej stanowi końcowy etap sprawdzenia wiedzy i przygotowania dyplomanta do samodzielnej twórczej pracy. Decyduje ona o ostatecznej ocenie pracy dyplomowej, jej wartości merytorycznej i walorach użytecznych.

Obrona prac dyplomowych odbywa się na otwartym posiedzeniu podkomisji egzaminacyjnej w obecności kierownika pracy dyplomowej. Obecność recenzenta i konsultanta na przewodzie obrony pracy jest pożądana^{55/}.

W obronie pracy dyplomowej mogą uczestniczyć oficerowie interesujący się problematyką przedstawioną w pracy.

Obrona pracy dyplomowej zwykle przebiega według następującej kolejności:

- ustny referat dyplomanta broniącego pracy;
- pytania członków podkomisji egzaminacyjnej i ewentualnie jej uczestników;
- odpowiedzi dyplomanta na pytania podkomisji egzaminacyjnej;
- wystąpienie recenzenta, kierownika pracy lub uczestnika /ów/;
- ogłoszenie wyników obrony przez przewodniczącego podkomisji egzaminacyjnej;
- końcowe wystąpienie dyplomanta.

Po wygłoszeniu referatu autorskiego przez dyplomanta członkowie podkomisji egzaminacyjnej oraz uczestniczący w obronie zadają dyplomantowi pytania mające na celu bardziej szczegółowe wyjaśnienie lub uzasadnienie niektórych zagadnień i problemów wynikających z pracy i referatu autorskiego. Przewodniczący podkomisji egzaminacyjnej wydziela dyplomantowi czas na przygotowanie odpowiedzi /zwykle do 30 minut/. Zależy on od liczby zadanych pytań.

55/ Por. Instrukcja opracowania i obrony /.../ op.cit., §52 s.12.

Po wyczerpaniu odpowiedzi przez dyplomanta przewiduje się wystąpienie recenzenta, a następnie konsultanta. Recenzent w swoim wystąpieniu powinien wyjaśnić, w jakim stopniu dyplomant w wygłoszonym referacie autorskim odpowiedział na jego zarzuty i zalecenia zawarte w recenzji. Może on także uzupełnić ustnie treść swojej recenzji i przedstawić odpowiednie wnioski. Natomiast konsultant w swoim wystąpieniu ustosunkowuje się do sposobu naświetlenia problemów wynikających z tematu pracy oraz przedstawia ostateczną ocenę pracy dyplomowej.

Może także wystąpić kierownik pracy dyplomowej, który charakteryzuje zaangażowanie dyplomanta w czasie opracowywania pracy, umiejętność wiązania wiadomości teoretycznych w konkretnie opracowanym temacie oraz wartość merytoryczną pracy i jej przydatność w procesie szkolenia wojsk i sztabów.

Wszyscy oficerowie biorący udział w przewodzie obrony pracy dyplomowej mogą za zezwoleniem przewodniczącego podkomisji egzaminacyjnej występować z aprobatą lub krytyką problemów przedstawionych przez dyplomanta, po czym podkomisja egzaminacyjna na posiedzeniu zamkniętym ustala ocenę obrony pracy i na podstawie notatek prowadzonych w toku przewodu obrony wypełnia formularz protokołu jego przebiegu. Ocenę za obronę wpisuje się do indeksu i podaje do wiadomości dyplomanta bezpośrednio po posiedzeniu.

Prace dyplomowe mogą być przedstawione do nagrody ministra obrony narodowej i innych nagród zależnie od tematu i poziomu jej wykonania.

ZAKOŃCZENIE

Z przeprowadzonych rozważań nad metodyką kierowania opracowaniem prac dyplomowych w ASG WP w formie referatu można sformułować następujące wnioski:

- opracowanie pracy dyplomowej jest jedną z form szkolenia wojskowego, która kończy proces kształcenia dyplomanta;
- stosowanie w pracach dyplomowych metodyki wojskowych badań naukowych ma zapoznać dyplomanta z jej podstawami i przygotować go do prowadzenia prac naukowo-badawczych;
- proces kierowania opracowaniem pracy dyplomowej powinien łączyć teorię z praktyką oraz przyczynić się do wypracowania nowych, oryginalnych rozwiązań zagadnień wynikających z tematu pracy.

Dlatego też przed kierownikiem pracy dyplomowej stoją następujące zadania:

- sprawdzić stopień opanowania wiedzy przez dyplomanta, a w szczególności umiejętność wnikliwego i twórczego podejścia do rozwiązywanych problemów;

- ocenić predyspozycje dyplomanta w zakresie prowadzenia prac naukowo-badawczych;

- czuwać nad wysokim poziomem merytorycznym i terminowym wykonaniem pracy.

Zawarte w opracowaniu rozważania dotyczące kierowania opracowaniem pracy dyplomowej w formie referatu stanowią schemat postępowania jej kierownika w czasie wykonywania pracy przez dyplomanta.

Uwzględnienie przedstawionych uwag i wniosków powinno przyczynić się do łatwiejszego i efektywniejszego kierowania pracą dyplomantów podczas opracowywania prac dyplomowych, a tym samym podnieść ich jakość i terminowość opracowania.

BIBLIOGRAFIA:

1. Gierczak Kazimierz mjr dypl.: Metodyka opracowania i wygłaszania referatów /skrypt wykładu/; Wyd. ASG WP, Warszawa 1964 r.;
2. Instrukcja opracowywania i obrony prac dyplomowych w Akademii Sztabu Generalnego; Wyd. ASG WP, Warszawa 1980 r.;
3. Jakubisiak Władysław płk dr: Metodologiczny poradnik dyplomanta kursu tyłów; Wyd. ASG WP, Warszawa 1976 r.;
4. Kierowanie działalnością naukową w Akademii Sztabu Generalnego WP; /Zb/ pod red. S.Piuro; Wyd. ASG WP, Warszawa 1964 r.;
5. Kruszewski Krzysztof: Kształcenie w szkole wyższej - poradnik dydaktyczny; Wyd. PWN, Warszawa 1973 r.;
6. Metodyka wojskowych badań naukowych; ASG WP wewn. 3671/83; Wyd. ASG WP, Warszawa 1983 r.;
7. Mucha Longin płk dr: Metodyka opracowania referatów /wykład/; Wyd. ASG WP, Warszawa 1973 r.;
8. Okoń Wincenty: Elementy dydaktyki szkoły wyższej; Wyd. PWN, Warszawa 1971 r.;
9. Pietter Jerzy: Ogólna metodologia pracy naukowej; Wyd. PAN, Warszawa 1976 r.;
10. Regulamin studiów w Akademii Sztabu Generalnego WP; Wyd. ASG WP, Warszawa 1981 r.;
11. Sielecki Roman płk dypl.: Jak opracować referat? - materiał pomocniczy dla słuchaczy ASG WP; Wyd. ASG WP, Warszawa 1975 r.;
12. Słownik języka polskiego; Wyd. PWN, Warszawa t.I - 1983 r.; t.III - 1985 r.;
13. Statut Akademii Sztabu Generalnego WP im.gen.broni Karola Świerczewskiego; Wyd. ASG WP, Warszawa 1975 r.;
14. Święcicki M.: Jak studiować? Jak pisać pracę magisterską; Wyd. PWN, Warszawa 1971 r., wydanie II;
15. Zagadnienia metodyki nauczania w ASG WP - podręcznik; Wyd. ASG WP wewn. 3885/85, Warszawa 1985 r.;
16. Zakrzewski Jerzy płk prof.dr hab.: Założenia metodyki opracowania pracy dyplomowej w Akademii Sztabu Generalnego WP - poradnik dla słuchaczy; Wyd. ASG WP, Warszawa 1980 r.

Wydrukowano w 50 egz.

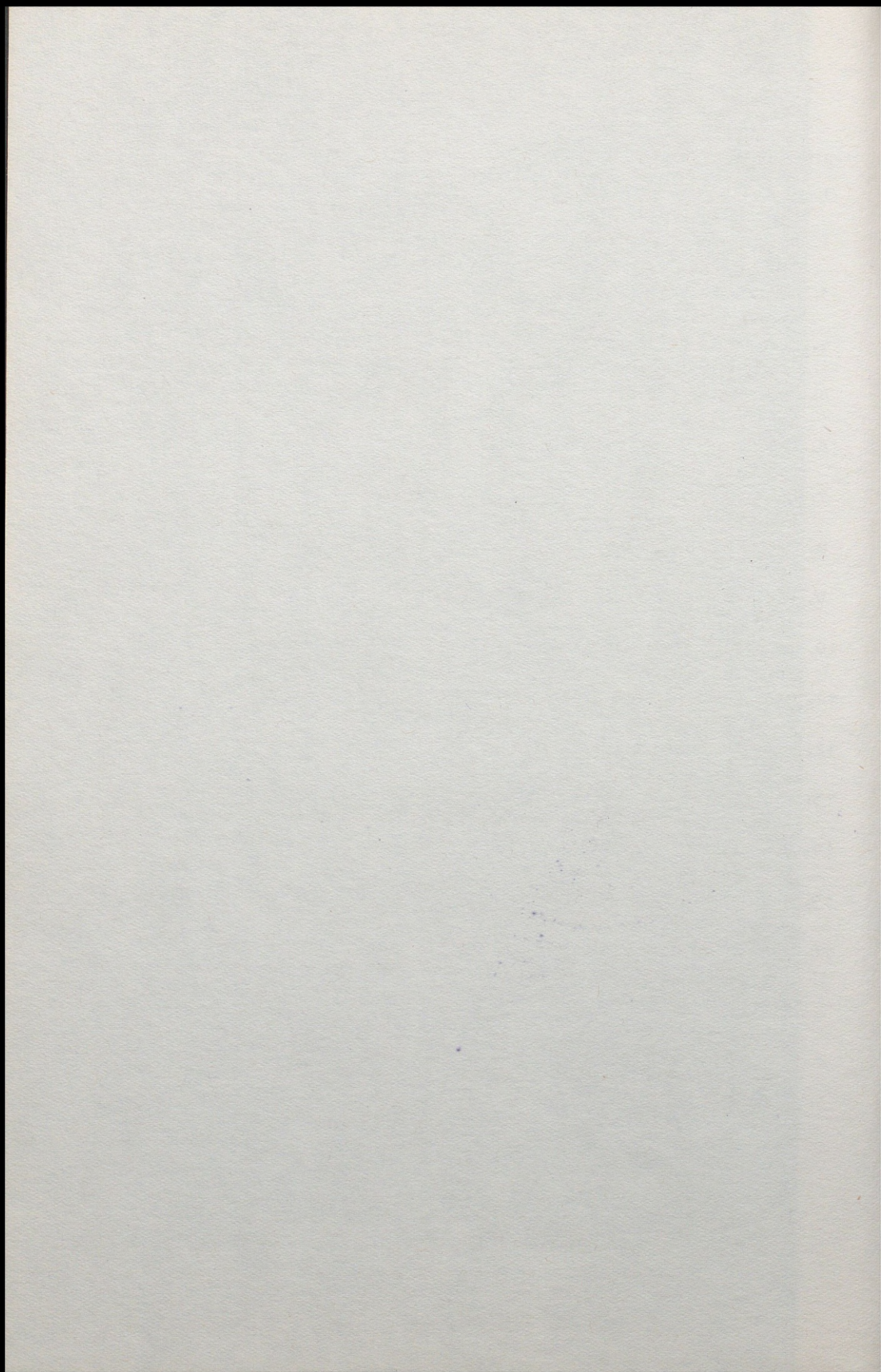
Egz. nr 1-50 Bibl.Nauk.DZS

Wyk. mjr Lewandowski

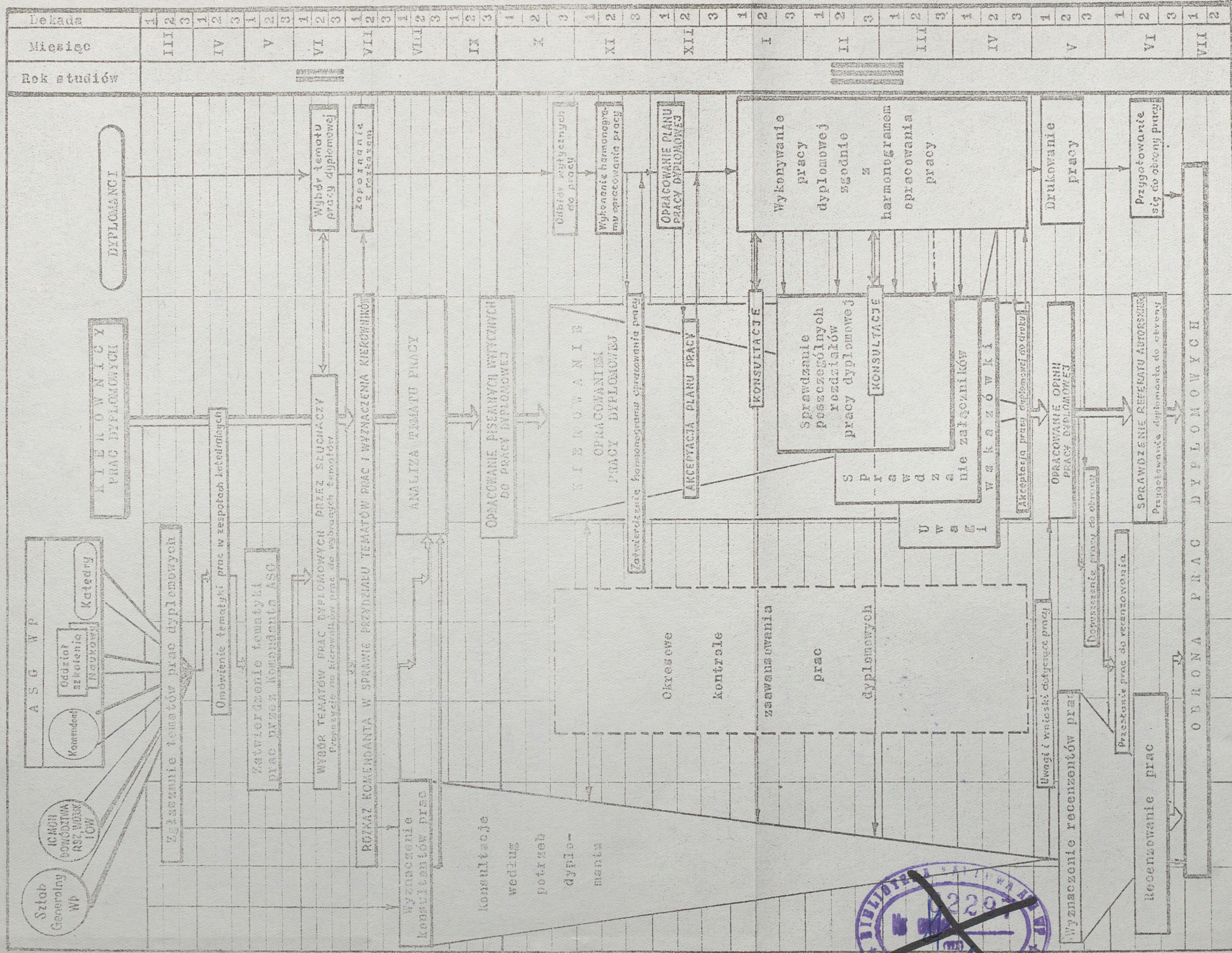
Druk M.K.

Druk ASG WP nr pf 418/pf 1861/WW

Kor.G.J.

SCHEMAT PRZYGOTOWANIA, OPRAWIANIA I OBRONY PRAC DYPLOMOWYCH

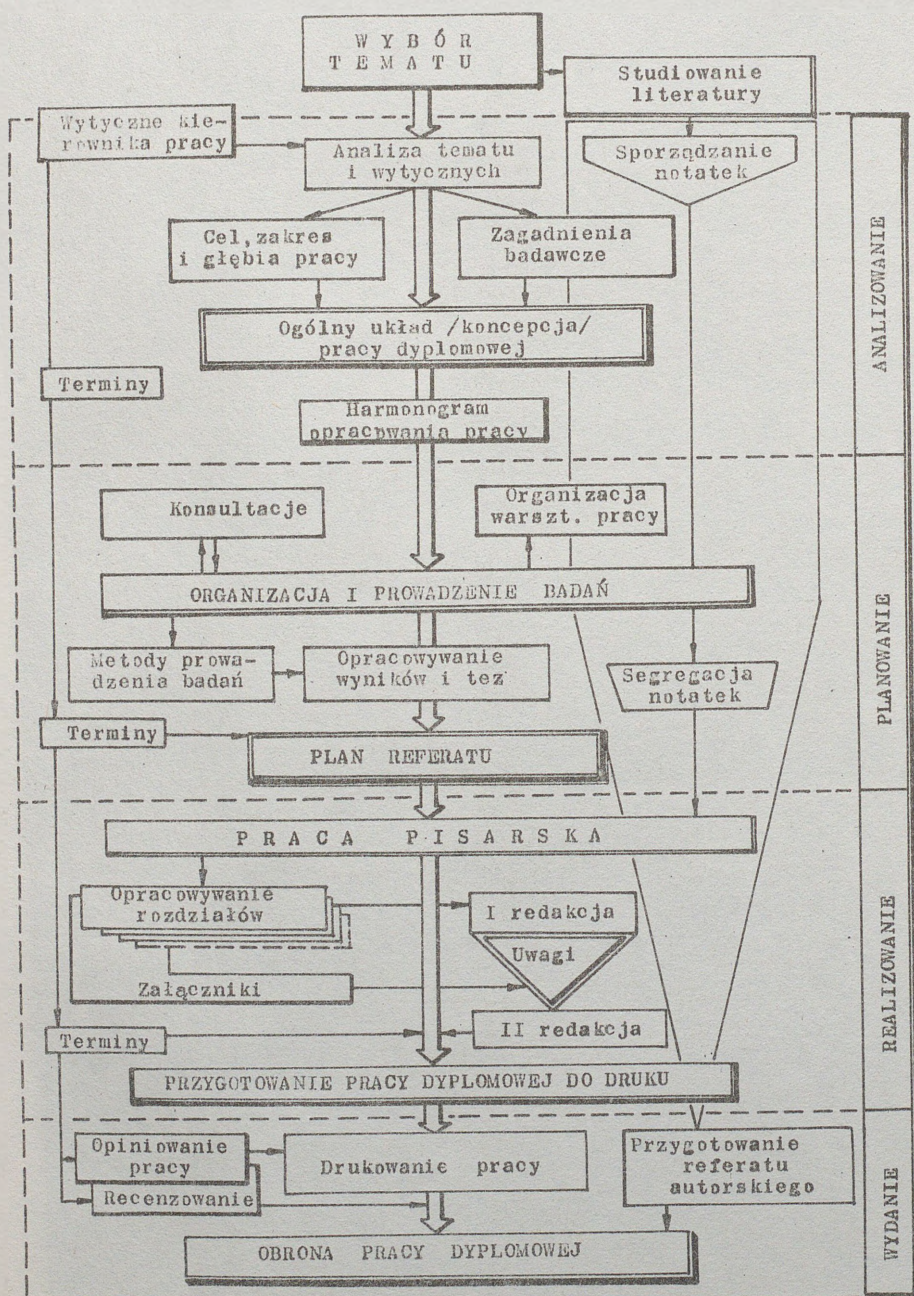

TERMINARZ PRZYGOTOWANIA, OPRACOWANIA I OBRONY PRAC DYPLOMOWYCH

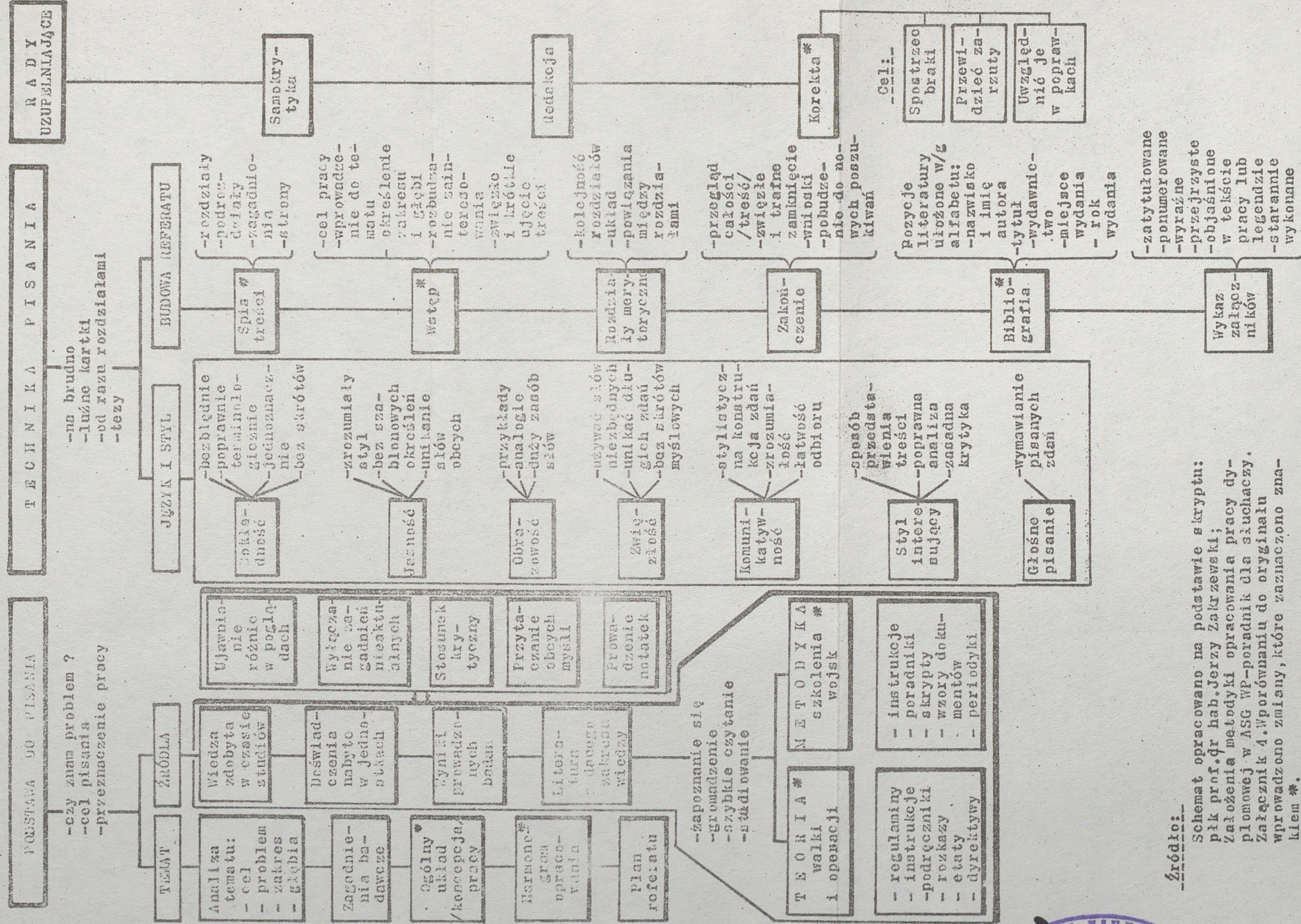
Treść zamierzenia /przedsięwzięcia/	II ROK STUDIÓW																					III ROK STUDIÓW																					Uwagi *)									
	III			IV			V			VI			VII			VIII			IX			X			XI			XII			I			II			III			IV				V			VI			VII		
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3		1	2	3						
Zgłaszanie tematów prac dyplomowych	[Grid]																																																			
KOMENDANT ASG WP																																																				
Zatwierdzenie tematyki prac dyplomowych	[Grid]																																																			
Rozkaz w sprawie przydziału tematów dyplomantom, wyznaczenia kierowników i terminów wykonania prac	[Grid]																																																			
ODDZIAŁ SZCZEGÓLNY ASG WP																																																				
Zebrań i wykonanie zestawienia tematów prac dyplomowych oraz przedstawienie ich do zatwierdzenia	[Grid]																																																			
Przesłanie prac dyplomowych do recenzentów	[Grid]																																										do 8.06.									
WYDZIAŁ WYDAWNICZY																																																				
Drukowanie prac dyplomowych	[Grid]																																																			
Wykonanie prac inwalidatorskich i przekazanie prac dyplomowych do Biblioteki Naukowej	[Grid]																																										do 05.06.									
SZEFOWIE KATEDR																																																				
Omówienie tematyki prac dyplomowych w zespołach katedralnych	[Grid]																																										do 30.04.									
Wybór tematów prac dyplomowych przez słuchaczy oraz propozycje na kierowników prac	[Grid]																																																			
Akceptacja wytycznych do prac dyplomowych	[Grid]																																										do 20.10.									
Zezwolenie na obronę pracy dyplomowej /deputowanie prac do obrony/	[Grid]																																										do 01.06.									
KIEROWNICY PRAC DYPLOMOWYCH																																																				
Opracowanie wytycznych do prac dyplomowych	[Grid]																																																			
Zatwierdzenie harmonogramu opracowania prac i akceptacja planów prac dyplomowych /rozwinętych tez/	[Grid]																																										do 20.12.									
Kierowanie opracowaniem pracy dyplomowej	[Grid]																																																			
Sporządzenie opinii o pracy dyplomowej	[Grid]																																																			
KONSULTANCI																																																				
Udzielanie konsultacji według potrzeb dyplomanta	[Grid]																																																			
RECENZENCI																																																				
Recenzowanie prac dyplomowych	[Grid]																																										do 25.06.									
DYPLOMANCI																																																				
Wybór tematu pracy dyplomowej	[Grid]																																																			
Zbieranie i studiowanie literatury	[Grid]																																																			
Opracowanie rozwinętych tez, zamyśleń, tła taktycznego do pracy dyplomowej. Opracowanie planu pracy dyplomowej	[Grid]																																										do 20.12.									
Opracowywanie pracy dyplomowej zgodnie z harmonogramem	[Grid]																																										do 30.04.									
Przygotowanie się do obrony pracy dyplomowej. /Opracowanie referatu autorskiego/	[Grid]																																																			
Obrona prac dyplomowych	[Grid]																																																			

*/ Terminy także zawiera rozkaz komendanta ASG WP w sprawie przydziału tematów prac dyplomowych dyplomantom w roku akademickim 1983/84.

KOLEJNOŚĆ OPRACOWANIA PRACY DYPLOMOWEJ W FORMIE REFERATU

SCHEMAT METODYKI OPRAWIANIA REFERATU

Źródło:

Schemat opracowano na podstawie skryptu: p. prof. dr hab. Jerzy Zakrzewski; Założenia metodyki opracowania pracy dyplomowej w ASG WP - poradnik dla słuchaczy. Załącznik 4. Wprowananiu do oryginalnie wprowadzono zmiany, które zaznaczono znakiem *.

SPOSÓB OZNACZANIA ROZDZIAŁÓW I PODROZDZIAŁÓW
/według systemu dziesiętnego/

Rozdziały rzędu				
	I	II	III	IV
WSTĘP				
Rozdział I	I	1.1. 1.2. 1.3. 1.4. 1.5.	1.3.1. 1.3.2. 1.3.3.	
Rozdział II	II	2.1. 2.2. 2.3. 2.4.	2.1.1. 2.1.2.	2.1.2.1. 2.1.2.2. 2.1.2.3.
Rozdział III	III	3.1. 3.2. 3.3. 3.4. 3.5.	3.2.1. 3.2.2. 3.4.1. 3.4.2. 3.4.3. 3.4.4.	3.4.2.1. 3.4.2.2.
itd.	...	....	.....	.....
ZAKOŃCZENIE				

WZÓR STRONY TYTUŁOWEJ PRACY

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH

Pracę dyplomową
dopuszczam do obrony

SZEF KATEDRY

.....
/nazwa katedry/

.....
/stopień, imię i nazwisko/

Klauzula tajności

Egz. nr ...

PRACA DYPLOMOWA

.....
.....
.....
/temat pracy/

Referat

OPRACOWAŁ
SŁUCHACZ III KURSU
WYDZIAŁU WOJSK LĄDOWYCH

.....
/stopień, imię i nazwisko/

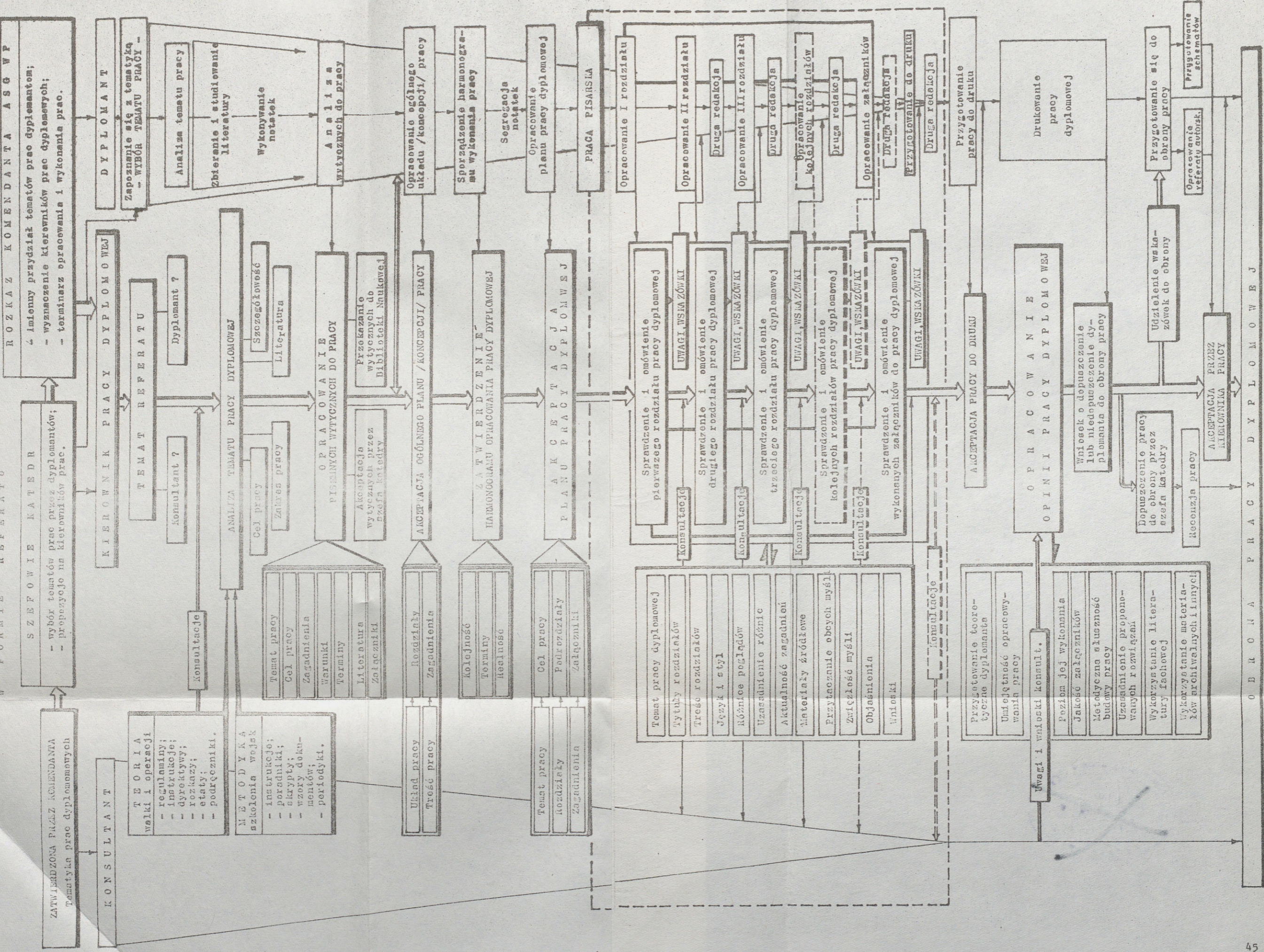
KIEROWNIK
PRACY DYPLOMOWEJ

.....
/stopień, imię i nazwisko/

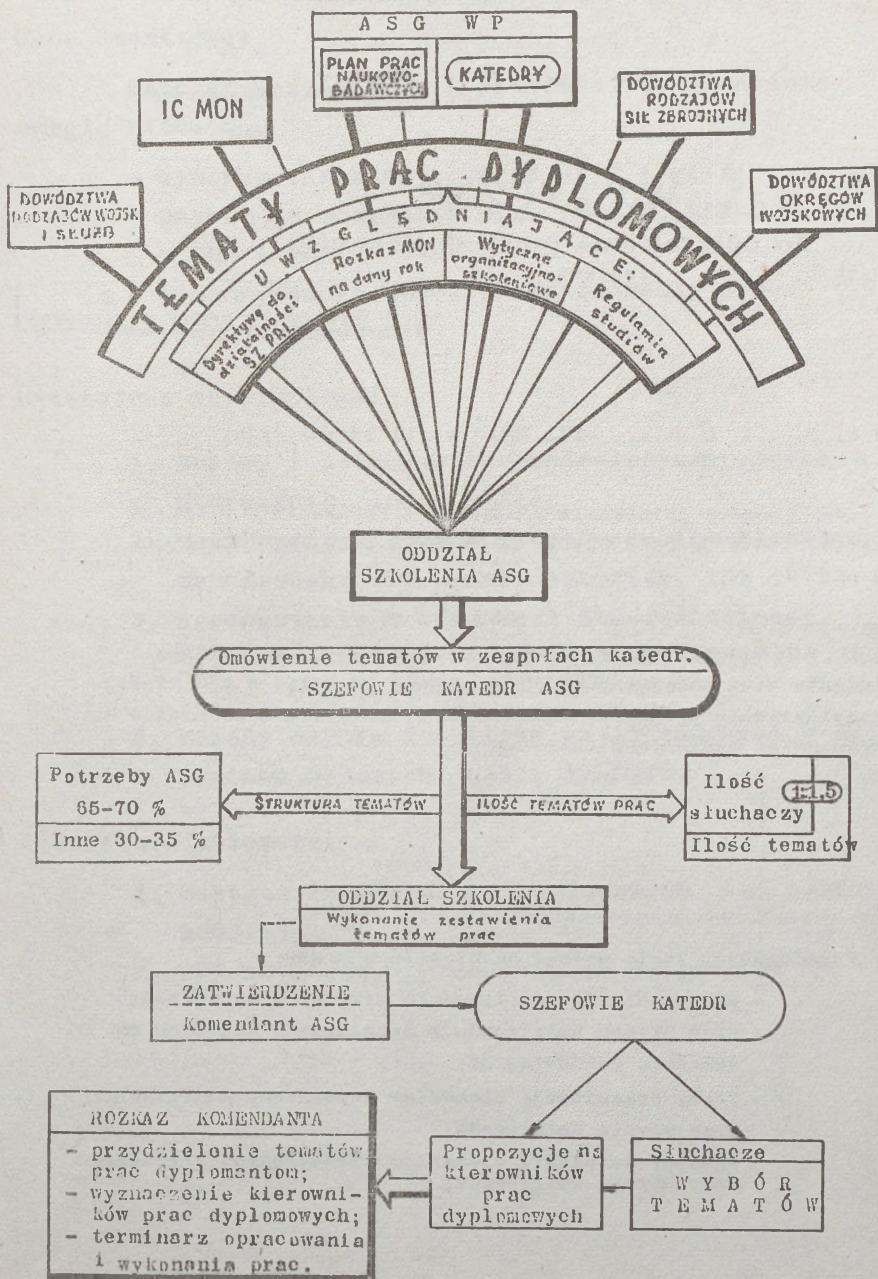
WARSZAWA

19 ..

SCHEMAT METODYKI KIEROWANIA OPRACOWANIEM PRACY DYPLOMOWEJ W FORMIE REFERATU

SCHEMAT PRZYGOTOWANIA TEMATÓW PRAC DYPLMOWYCH

Warszawa, dnia 15-10-1982r.

Do użytku służbowego

Egz. nr .....

WYTYCZNE
do opracowania pracy dyplomowej^{xx/}
/wariant/

WYKONUJE
kierownik pracy dyplomowej

1. k p t. J..... L.....-III KWL- profil inżynierski
(stopień, imię i nazwisko dyplomanta, kurs i profil studiów)
2. Temat pracy dyplomowej: „MINOWANIE MANEWRÓW I PROWADZENIE NISZCZEŃ
OBIEKTÓW DROGOWYCH PRZY UŻYCIU ŚMIGŁOWCÓW W DZIAŁANIACH BOJO-
WYCH DZ”
-referat-
3. Cel pracy dyplomowej:
- sprawdzić stopień teoretycznego przygotowania
dyplomanta oraz umiejętności zastosowania zdobytej w ASG wiedzy
do rozwiązywania problemów w zakresie wykorzystania oddziałów
zaporowych na szczeblach taktycznych.
4. Założenia wstępne do opracowania pracy dyplomowej:
a/ Zagadnienia, jakie należy naświetlić w pracy:
  - planowanie i organizowanie minowania manewrowego
przy użyciu śmigłowców w działaniach bojowych na
szczeblu dowództwa DZ;
  - formy organizacji elementów prowadzących minowanie
przy użyciu śmigłowców;
  - sposoby działania elementów prowadzących minowanie
przy użyciu śmigłowców;

- dowodzenie elementami prowadzącymi minowanie;
- zabezpieczenie działania elementów prowadzących minowanie przy użyciu śmigłowców.

b/ Dane dodatkowe:

Podczas rozpatrywania problematyki minowania
uwzględnić:

- wykorzystanie śmigłowców Mi-2 i Mi-8;
- użycie do minowania min: TM-62M, MPP-B z ZNN i ZNR;
- wykorzystanie ZKW-1 przez elementy prowadzące minowanie.

c/ Literatura obowiązkowa:

1. Budowa i pokonywanie zapór inżynierskich.- podręcznik. Inż. 367/73;
2. Możliwości i sposoby doskonalenia minowania manewrowego. Rozprawa doktorska, ASG 1979 r.;
3. Sprawozdanie z ćwiczenia doświadczalnego przeprowadzonego w ŚOW w dniach 16-17.06.1977, SWInż. MON 1979 r.;
4. Zasady użycia lotnictwa wojsk lądowych w działaniach bojowych. Lotn. 1750/76.

d/ Literatura zalecana:

1. Taktyka lotnictwa wojsk lądowych. ASG wewn. 3605/81;
2. WPT nr 10/81, „Minowanie ze śmigłowców”.

5. Dokumentacja jaką dyplomant powinien przedstawić w pracy dyplomowej

- a/ Opracowanie teoretyczne - referat do 30 stron maszynopisu;
- b/ Załączniki - schematy, wykresy, tabele itp. - według uznania dyplomanta.

6. Termin przedstawienia gotowej pracy dyplomowej do druku:

30 kwiecień 1983 r.

7. Kierownik pracy dyplomowej: **ppłk .... J..... M..... - a.....**
(stopień, imię i nazwisko oraz stanowisko służbowe)

Konsultant*: _____
(stopień, imię i nazwisko oraz stanowisko służbowe)

SZEF KATEDRY .....
(nazwa katedry)

ppłk ... S..... W.....
(stopień, imię i nazwisko)

xx/ Treść wytycznych z pełnymi skrótami odpowiada oryginalnemu dokumentowi z 1982r. W stosunku do oryginału dodano w punkcie 4 ppkt d, a także zmodyfikowano brzmienie ppkt b.

* wyznacza się z IC MON, dowództw OW, rodzajów sił zbrojnych, rodzajów wojsk i służb.

OBJAŚNIENIE:

1. Temat pracy dyplomowej: zgodny z rozkazem komendanta ASG WP o przydziale tematów prac dyplomowych w pełnym brzmieniu.
2. Cel pracy dyplomowej: ustala szef danej katedry na każdy rok akademicki.
3. Założenia wstępne:
  - A. do ćwiczenia:
    - a) cele do osiągnięcia w ćwiczeniu: określa się w zależności od rodzaju ćwiczenia;
    - b) organizacja wojsk nieprzyjaciela: należy wskazać kraj wchodzący w skład NATO oraz rok opublikowania danych w oficjalnych wydawnictwach Sztabu Generalnego;
    - c) organizacja wojsk własnych: należy wskazać — nr etatu wydanego przez Sztab Generalny;
    - d) ukompletowanie w sile żywej i sprzęcie (sily żywej procentowo, sprzętu ilościowo) jednostek wojsk własnych i nieprzyjaciela;
    - e) warunki organizacji ćwiczenia:
      - termin przeprowadzenia ćwiczenia;
      - teren przeprowadzenia ćwiczenia;
      - skład ćwiczących oddziałów;
      - stan i poziom wykształcenia składu osobowego;
      - warunki zakwaterowania (rozmieszczenia) wojsk i sztabów;
      - środki wydzielone do przeprowadzenia ćwiczenia itp.;
    - f) dodatkowe dane:
      - wskazać dane specyficzne, jakie należy uwzględnić w ćwiczeniu, względnie na których oprzeć opracowanie ćwiczenia, np.: pora roku, cechy charakterystyczne terenu itp.;
      - dane dotyczące rodzajów wojsk i służb: np: dane nawigacyjne, dane do strzelań, normy zaopatrzenia, stan techniczny sprzętu itp.;
    - g) literatura obowiązkowa.
  - B. do referatu:
    - a) zagadnienia, jakie należy naświetlić w pracy;
    - b) dane dodatkowe: warunki, jakie należy uwzględnić przy opracowywaniu poszczególnych problemów, wyposażenie wojsk własnych i nieprzyjaciela w nowe rodzaje sprzętu bojowego itp.;
    - c) literatura obowiązkowa.
4. Dokumentacja, jaką należy przedstawić w pracy:
  - A. do ćwiczenia:
    - a) w formie graficznej, np. na mapach: zamiar stron, położenie wyjściowe, zarys dynamiki walki, decyzję dowódcy itp.;
    - b) w formie pisemnej, np.: plan przygotowania ćwiczenia, plan przeprowadzenia ćwiczenia, opracowanie metodyczne, założenia taktyczne, rozkazy bojowe, zarządzenia, plany, część teoretyczną dotyczącą głównych problemów danego tematu pracy dyplomowej itp.;
    - c) inne dokumenty.
  - B. do referatu: schematy, wykresy, wzory dokumentów, kalkulacje, wyliczenia na EMC itp.

PRZYKŁADOWE TREŚCI CELÓW PRAC DYPLOMOWYCH UJMOWANYCH W WYTYCZNYCH

Cele pracy dyplomowej:

I. Sprawdzić:

- umiejętność wykorzystania wiedzy teoretycznej do rozwiązywania problemów z zakresu taktyki i sztuki operacyjnej /taktyki rodzajów wojsk/;
- umiejętność korzystania z literatury fachowej, sposób jej oceny i zastosowanie do rozwiązywania zagadnień będących przedmiotem pracy dyplomowej;
- umiejętność poprawnego rozumowania /uogólniania i wnioskowania/ kategoriami taktyczno-operacyjnymi;
- umiejętność zwięzłego ujmowania problemów, zastosowania nowatorskich rozwiązań zagadnień zawartych w pracy i właściwego ich uzasadniania;
- stopień teoretycznego przygotowania dyplomanta do rozwiązywania zagadnień z zakresu działania wojsk;
- stopień opanowania wiedzy z zakresu zagadnień pracy dyplomowej oraz umiejętność wnikliwego i twórczego podejścia do rozważanych /rozwiązywanych/ problemów;
- stopień przygotowania dyplomanta do rozwiązywania zagadnień wynikających z tematu pracy oraz prowadzenia prac naukowo-badawczych;
- znajomość założeń teoretycznych i doświadczeń z zakresu tematu pracy oraz umiejętność krytycznej analizy i oceny literatury przedmiotu;

II. Doskonać:

- umiejętności dyplomanta w rozwiązywaniu nowych, wynikających z potrzeb, zagadnień szkolenia wojsk i sztabów;
- umiejętności dyplomanta w zakresie wykorzystania zdobytej w akademii wiedzy w szkoleniu wojsk i sztabów;
- predyspozycje dyplomanta w zakresie prowadzenia prac naukowo-badawczych;
- dyplomanta w zakresie samodzielnego rozwiązywania zagadnień wynikających z tematu pracy;

III. Ocenić:

- przygotowanie dyplomanta do pracy dowódczo-sztabowej;
- znajomość i umiejętność stosowania zasad metodyki wojskowych badań naukowych;
- dyplomanta pod względem umiejętności rozwiązywania zagadnień z taktyki i sztuki operacyjnej;
- umiejętności dyplomanta w zakresie opracowywania rozpraw teoretycznych /referatów/.

Z A T W I E R D Z A M
kierownik pracy dyplomowej

Załącznik nr 11

WYKONUJE DYPLOMANT

.....
/stopień, imię i nazwisko/
.....
/data/

HARMONOGRAM OPRAĆWANIA PRACY DYPLOMOWEJ

nt. ....

Lp.	Czynności do wykonania	Terminy wykonania czynności															Uwagi									
		X			XI			XII			I			II				III			IV			V		
		1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3		1	2	3	1	2	3	1	2	3
1	Wyszukiwanie i zbieranie literatury																									
2	Studiowanie zgromadzonej literatury																									
3	Otrzymanie wytycznych do opracowania pracy																									
4	Konsultacje u kierownika pracy /konsultanta/																									
5	Opracowanie ogólnego układu /koncepcji/ pracy dyplomowej																									
6	Wykonanie harmonogramu opracowania pracy dyplomowej																									
7	Opracowanie planu pracy dyplomowej																									
8	Opracowanie pierwszego rozdziału pracy dyplomowej																									
9	Przekazanie napisanego rozdziału pracy kierownikowi pracy																									
10	Opracowanie drugiego rozdziału pracy dyplomowej																									
11	Korekta sprawdzonych rozdziału /druga redakcja/																									
12	Opracowanie trzeciego rozdziału pracy dyplomowej																									
13	Wykonanie załączników do pracy																									
14	Opracowanie wstępu i zakończenia do pracy dyplomowej																									
15	Przygotowanie całości pracy do druku																									
16	Wydrukowanie pracy i przekazanie jej kierownikowi																									

OPRACOWAŁ

.....
/stopień, imię i nazwisko/

Wykonuje dyplomant

C. S. Ł. S. T. U. A. L. S. J. / KOMIĘCJA /
P. L. A. C. Y. D. Y. P. L. O. M. C. W. E. J.

/ wariant /

Temat: " PLANOWANIE MANEWROWE I PROWADZENIE NISZCZĄC OBIEKTÓW DROGOWYCH PRZY UŻYCIU ŚMIĞŁOWCÓW
W DZIAŁANIACH BOJOWYCH SZ "Cel pracy: Przedstawienie koncepcji planowania i organizowania oraz prowadzenia minowania przy
użyciu śmigłowców w działaniach bojowych dywizji.

- W S T Y P / 2 strony /

- ogólna charakterystyka rozwoju broni pancernej przeciwnika;
- problem bieżący sformułowany w postaci pytań;
- krótkie streżenie pracy;

- Rozdział I: CELE, WARUNKI I MOŻLIWOŚCI PROWADZENIA
MINOWANIA I NISZCZĄC PRZY UŻYCIU ŚMIĞŁOW-
CÓW W DZIAŁANIACH BOJOWYCH DYWIZJI.

/ 4 stron /

- ogólne cele minowania i niszczeń;
- charakterystyka warunków minowania oraz możli-
wych użycia śmigłowców w dotychczas i obecnie;
- cel, zadania, możliwości i ograniczenia opanowa-
nia przy użyciu śmigłowców;
- wpływ sytuacji bojowej i warunków pola walki
na użycie śmigłowców;

- Rozdział II: PLANOWANIE I ORGANIZOWANIE MINOWANIA
MANEWROWE PRZY UŻYCIU ŚMIĞŁOWCÓW.

/ 11 stron /

- zakres zadań minowo-zaprzeczonych w pasie dywizji;
- obowiązki sztabu, szefa saperów i dowódcy GDB
podczas planowania i użycia śmigłowców do mi-
nowania;
- dokumenty planowania użycia śmigłowców do mi-
nowania;
- współdziałanie OZap na śmigłowcach z elemen-
tami ugrupowania bojowego wojsk;
- organizowanie działań powietrznych elementów
minowania manewrowego;

- Rozdział III: DZIAŁANIE ELEMENTÓW MINOWANIA MANEWRO-
WEGO NA ŚMIĞŁOWCACH.

/ 8 stron /

- sposoby działania elementów prowadzących mi-
nowanie przy użyciu śmigłowców;
- zabezpieczenie działania elementów prowadzą-
cych minowanie przy użyciu śmigłowców;
- dokumentacja sprawozdawcza;
- dowodzenie elementami prowadzącymi minowanie
przy użyciu śmigłowców;
- perspektywy wykorzystania śmigłowców do mi-
nowania w działaniach bojowych dywizji;

- ZAŁOŻENIE / 2 strony /

- wnioski z oceny możliwości użycia śmigłowców
do minowania w dywizji;

- BIBLIOGRAFIA

- ZAŁĄCZNIKI

Załączniki:

Dane taktyczno-techniczne
sm śmigłowców;
Formy organizacji elementów
prowadzących minowanie przy
użyciu śmigłowców;Ujęcie problematyki działania
elementów minowania na śmigło-
wcach w dokumentach sztabu dy-
wizji;
Schemat współdziałania wojsk
z elementami minowania na śm -
głowcach;
Schemat działania grup niszczeń
na śmigłowcach;Ugrupowanie OZap na śmigłow-
cach: - w czasie przelotu na
rubież minowania;
- w czasie minowania;
Formularz raporty minowej;
Schemat dowodzenia;Uwaga: Plan opracowano na podstawie wytycznych do pracy
dyplomowej przedstawionych w załączniku nr 8.

Wykonuje dyplomant

PLAN PRACY DYPLOMOWEJ x/

Temat: " PLANOWANIE MANEWROWE I PROWADZENIE NISZCZEŃ OBIEKTÓW BROJOWYCH PRZY UŻYCIU ŚMIGŁOWCÓW W DZIAŁANIACH BOJOWYCH DZ "

/ wariant /

Cel pracy: Przedstawienie koncepcji planowania i organizowania oraz prowadzenia minowania przy użyciu śmigłowców w działaniach bojowych dywizji.

Ilość stron na zagednienie	Układ treści pracy	Załączniki
- 1 -	- 2 -	- 3 -
1 6,5	W S T Ą P Rozdział I: CELE WARUNKI I MOŻLIWOŚCI PROWADZENIA MINOWANIA I NISZCZEŃ PRZY UŻYCIU ŚMIGŁOWCÓW W DZIAŁANIACH BOJOWYCH DYWIZJI.	
- 1	1.1. Cele prowadzenia minowania i niszczeń przy użyciu śmigłowców;	1. Schemat wykorzystania sił broni ziemnych i powietrznych elementów minowania manewrowego do realizacji zadań minersko-zaporowych w dywizji;
- 1	1.2. Warunki i możliwości prowadzenia minowania i niszczeń przy użyciu śmigłowców;	2. Dane taktyczno-techniczne śmigłowców;
- 0,5	1.2.1. Możliwości użycia śmigłowców do minowania i niszczeń;	3. Wywiad przeprowadzony z pilotem, który brał udział w minowaniu ze śmigłowców;
- 1	1.2.2. Zakres zadań minersko-zaporowych w działaniach bojowych w posie dywizji;	4. Formy organizacji elementów prowadzących minowanie przy użyciu śmigłowców;
- 1,5	1.2.3. Formy organizacji elementów prowadzących minowanie przy użyciu śmigłowców;	
- 1	1.2.4. Wpływ sytuacji bojowej i zadania dywizji na wykorzystanie śmigłowców do prowadzenia minowania i niszczeń;	
- 0,5	Wnioski.	
6,5	Rozdział II: PLANOWANIE I ORGANIZOWANIE MINOWANIA MANEWROWEGO PRZY UŻYCIU ŚMIGŁOWCÓW.	
- 1	2.1. Planowanie użycia powietrznego elementu minowania manewrowego;	
- 0,5	2.1.1. Określenie celu i zadań minowania;	
- 1,5	2.1.2. Zakres zadań sztabu, szefa saperów i szefa GDB podczas planowania działań powietrznego elementu minowania;	5. Ujęcie problematyki użycia powietrznych elementów minowania manewrowego w "Planie zabezpieczenia inżynierskiego natarcia /obrony/ dywizji;
- 1	2.1.3. Forma i treść dokumentów planowania użycia powietrznego elementu minowania manewrowego;	6. Harmonogram przygotowania i działania GZap na śmigłowcach;
- 0,5	2.2. Organizowanie działań;	
- 1	2.2.1. Postawienie zadań;	
- 0,5	2.2.2. Przygotowanie powietrznego elementu minowania manewrowego do wykonania zadań;	
- 0,5	2.2.3. Zabezpieczenie przelotu i działań;	
- 1,5	2.2.4. Organizacja współdziałania powietrznego elementu minowania manewrowego z innymi elementami ugrupowania bojowego wojsk;	7. Schemat organizacji współdziałania wojsk podczas użycia powietrznego elementu minowania manewrowego;
- 0,5	Wnioski.	

- 1 -	- 2 -	- 3 -
8	Rozdział III: DZIAŁANIE POWIETRZNEGO ELEMENTU MINOWANIA MANEWROWEGO.	
- 1	3.1. Sposoby wykonywania zadań przez powietrzny element minowania manewrowego;	
- 1	3.1.1. Ustawianie pól minowych;	8. Ugrupowanie OZap na śmigłowcach;
- 1	3.1.2. Prowadzenie niszczek obiektów drogowych;	9. Działanie grup niszczek na śmigłowcach;
- 1,5	3.1.3. Minowanie przeszkód wodnych i pasa wód przybrzeżnych;	
- 1	3.2. Współdziałanie powietrznego elementu minowania z innymi elementami ugrupowania bojowego podczas wykonywania zadań;	10. Formularz zapory minowej ustawionej przez OZap na śmigłowcach;
- 2	3.3. Dokumentacja sprawozdawcza z minowania przy użyciu śmigłowców;	
- 0,5,	Wnioski.	
3	Rozdział IV: DOWODZENIE POWIETRZNYM ELEMENTEM MINOWANIA MANEWROWEGO.	
- 1	4.1. Kompetencje w dowodzeniu;	11. Schemat dowodzenia powietrznym elementem minowania manewrowego;
- 0,5	4.2. Łączność dowodzenia powietrznym elementem minowania manewrowego;	12. Schemat łączności dowodzenia powietrznym elementem minowania manewrowego;
- 1	4.3. Kierowanie powietrznym elementem minowania manewrowego w okresie przygotowania do działań;	
- 0,5	4.4. Kierowanie powietrznym elementem minowania manewrowego w toku walki;	13. Analiza kosztów użycia śmigłowców do minowania manewrowego;
2	Rozdział V: PERSPEKTYWY WYKORZYSTANIA ŚMIGŁOWCÓW DO ORGANIZOWANIA POWIETRZNYCH ELEMENTÓW MINOWANIA MANEWROWEGO W DZIAŁANIACH BOJOWYCH DYWIZJI.	
1	Z A K Ź Ń C Z E N I E	
	1. Wnioski z oceny możliwości wykorzystania śmigłowców do minowania manewrowego i prowadzenia niszczek w działaniach bojowych dywizji.	14. Zasadnicze możliwości czasowo-przestrzenne powietrznego elementu minowania manewrowego;

x/ Plan sporządzone na podstawie wytycznych, które przedstawiono w załączniku nr 8 oraz oryginału pracy dyplomowej z 1983 r.

W Y K O N U J E
kierownik pracy dyplomowej

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
im. generała broni Karola Świerczewskiego

Warszawa, dnia 25.5.1999. r.

Do użytku służbowego
Egz. pojedynczy

OPINIA PRACY DYPLOMOWEJ x/ /variant/

1. Temat pracy dyplomowej: MINOWANIE MANEWRÓW I PROWADZENIE NISZCZEŃ
OBIEKTÓW DROGOWYCH PRZY UŻYCIU ŚMIGŁOWCÓW W DZIAŁANIACH BOJOWYCH
DZ"
2. kpt. J. .... L. .... - III KWL profil inżynierski
(stopień, imię i nazwisko dyplomanta, kurs i profil studiów)

W opinii pracy dyplomowej należy przedstawić:

- Przygotowanie słuchacza w zakresie problematyki pracy dyplomowej oraz stopień uzasadnienia proponowanych decyzji, tez, twierdzeń, obliczeń itp.
- Umiejętności słuchacza w zakresie samodzielnej pracy i wykorzystania literatury fachowej, materiałów źródłowych i innych.
- Metodyczną prawidłowość budowy pracy dyplomowej, poziom jej wykonania oraz jakość sporządzonych załączników (wykresów, schematów).
- Ogólny wniosek odnośnie dopuszczenia słuchacza do obrony pracy dyplomowej.

TREŚĆ OPINII

Obywatel kpt. J. .... L. .... w swojej pracy dyplomowej wykazał się bardzo dobrą znajomością problematyki wykorzystania śmigłowców do minowania oraz szeroką wiedzę z zakresu wszechstronnego zabezpieczenia procesu minowania ze śmigłowców w działaniach bojowych dywizji. Przedstawione w pracy rozwiązania techniczne i organizacyjno - zwykle o charakterze interdyscyplinarnym są w pełni uzasadnione.

Autor potrafił samodzielnie i oryginalnie rozwiązać szereg problemów organizacyjno-technicznych i taktycznych oraz umiejętnie wykorzystał w treści pracy wyniki opracowań naukowych i ćwiczeń doświadczalnych - w tym wywiad z oficerem, pilotem śmigłowca, uczestnikiem ćwiczeń.

Praca dyplomowa ma walory użyteczne do wykorzystania w procesie szkolenia w ASG oraz jednostkach.

Stwierdzam, że praca dyplomowa kpt. L.... spełnia wymogi tego rodzaju prac i stawiam wniosek o dopuszczenie jej do obrony.

KIEROWNIK PRACY DYPLOMOWEJ

ppik .... J.... M..... - A.....
(stopień, imię i nazwisko oraz stanowisko służbowe)

x/ Treść opinii z pewnymi skrótami odpowiada oryginałowi dokumentu z 1983 roku.